

Karlstad Business School

Handelshögskolan vid Karlstads universitet

Johan Djos

När sporten tystnar

Upplevelser av att försörja sig på sin idrott

When the buzz of sports subside

Experiences of being provided as an athlete

Arbetsvetenskap

C-uppsats

Termin: VT 2015

Handledare: Lars Ivarsson

Förord

Här vill jag tacka alla personer som har hjälpt mig med mitt arbete kring C-uppsatsen. Ett extra stort tack till min handledare Lars Ivarsson som har väglett mig igenom uppsatsen. Och tack till mina respondenter som har gjort uppsatsen möjlig.

Johan Djos

Sammanfattning

I denna undersökning redogörs en kvalitativ studie som har för avsikt att undersöka hur aktiva professionella idrottare ser på livet efter karriären. Den allmänna uppfattningen är att deras tillvaro är guld och gröna skogar då individerna kan försörja sig på någonting som passionerat dem sedan unga åldrar. Studien belyser hur individerna spekulerar kring sin framtid där de går ifrån att vara den professionella idrottaren till att inte längre vara den. Studien tar upp attraktionen till att idrotta och vad den har för fördelar samt nackdelar. Respondenterna delger hur de tänker bemöta framtiden.

För att komma fram till undersökningens syfte formulerades tre frågeställningar: Har de aktiva proffsen några tankar på livet efter karriärens slut? Vad gör de idag för att påverka livet efter? Hur ser de på utbildning? Jag intervjuade sex respondenter och gemensamt för respondenterna var att samtliga livnärde sig på sin respektive idrott.

I slutsatsen besvaras studiens frågeställningar. Resultatet visar att större delen av respondenterna inte känner någon större oro inför framtiden och väljer därför att inte förbereda sig något nämnvärt.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING.....	6
1.1 PROBLEMFÖRMULERING	6
1.2 AVGRÄNSNINGAR.....	6
1.3 SYFTE	7
1.4 FRÅGESTÄLLNINGAR.....	7
1.5 DISPOSITION	7
2. TEORETISKT RAMVERK.....	8
2.1 DRÖMYRKET	8
2.2 VÄGEN TILL YRKESIDROTTARE.....	9
2.3 MOTIVATIONSTEORIER.....	10
2.3.1 MASLOWS BEHOWSPYRAMID	11
2.3.2 KARASEKS KRAV- OCH KONTROLLMODELL	11
2.4 KONSEKVENSER AV IDROTTE.....	12
2.4.1 IDENTITET	13
2.4.1.1 IDENTITETSKRIS	13
2.4.3 FÖRÄNDRING AV TILLVARON	14
2.5 VAD MAN SKA GÖRA SEDAN?	15
2.5.1 EKONOMI OCH TRYGGHET	15
2.5.2 UTBILDNING	16
2.5.3 LIVSERFARENHET OCH FÖRSÖRJNING.....	17
2.5.4 ANPASSNING TILL LIVET EFTER IDROTTSKARRIÄREN	18
3. METOD.....	20
3.1 VAL AV INSAMLINGSMETOD	20
3.2 URVAL	21
3.3 TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	21
3.4 INTERVJTILLFÄLLENA.....	22
3.5 INTERVJUGUIDE.....	22
3.6 INTERVJUPERSONERNA	23
3.7 ETISKA PRINCIPER.....	23
3.8 RELIABILITET OCH VALIDITET.....	24
3.9 STYRKOR OCH SVAGHETER.....	25
4. ANALYS OCH RESULTAT	26

4.1 ATTRAKTIONEN MED IDROTTE	26
4.2 UTBILDNING OCH JOBB	27
4.3 TILLVARON	31
5. SAMMANFATTANDE SLUTSATSER	37
5.1 SLUTSATSER	37
5.2 DISKUSSION	37
REFERENSER:	39
INTERVJUGUIDE	42

1. INLEDNING

Denna uppsats kommer att behandla hur aktiva idrottsutövare som försörjer sig på sin idrott upplever sin tillvaro idag men framför allt hur medvetna de är på livet som kommer när karriären når sitt slut. Jag tror att det finns en uppfattning hos allmänheten att det är ett drömyrke att kunna leva på ett utövande som är ens passion. Men det är ingenting som varar förevigt, utan en dag är det slut och vad är det då som väntar de här individerna? De som kunnat identifiera sig med sin idrott kan inte längre göra det och hur förberedda kommer de till det liv som nu väntar dem? Har de sedan många år tillbaka räknat med att den här dagen skall komma och förberett sig väl i form av utbildning eller knyta kontakter för framtida arbeten exempelvis eller kommer det helt plötsligt och man har bara trott att det kommer att lösa sig under alla dessa år som avlönad för att utöva ett intresse man har passion för?

1.1 PROBLEMFORMULERING

I den här studien kommer jag att uppmärksamma hur professionella elitidrottare tänker kring tiden när karriären tar slut. Personligen så har jag en avslutad karriär som elitidrottare inom en idrott som inte kunnat erbjuda förutsättningarna för att kunna leva på den och verka professionellt. Detta påverkade mig i form av att jag var medveten om att jag inte kommer att kunna leva på min idrott så länge jag håller på och kommer då heller inte att ha en chans att lägga undan pengar till livet efter att idrottskarriären har nått sitt slut. Att gå ifrån att vara en professionell utövare till att inte längre vara det, med allt vad det innefattar existerade inte för min del. Jag var tvungen att vara i det vanliga lönearbetet samtidigt som jag utövade min idrott och min medvetenhet om att en dag kommer jag bara att ha ett vanligt arbete och inte min idrott var med mig under hela karriären. Men jag vet att det inte är alla som tänker så och tänker då framför allt på de som lever på sin idrott. Hur blir det att gå ifrån att ha ett drömyrke till att komma ut i det normala livet? Kommer det att påverka personernas identitet? Går det att förlika sig med att vara en föredetting? Vad skall de sysselsätta sig med? Har de vad som krävs för att kunna göra vad de vill nu i form av utbildning och erfarenhet? Hur skall de ersätta kickarna som idrotten förmodligen gav? Behöver de en ny inkomstkälla?

1.2 AVGRÄNSNINGAR

Studien kommer att avgränsa sig till aktiva lagidrottare/idrottare som försörjer sig på sin idrott, då det är inom lagidrott jag har förkunskaper och kontakter. Fokus kommer att ligga på olika idrotter och dessa är ishockey, fotboll, innebandy och handboll. Nivån de utövande verkar på är den högsta nivån i Sverige och Norge och det är på den nivån som flest försörjer sig på idrotten.

1.3 SYFTE

Syftet med studien är att undersöka hur yrkesidrottare ser på livet efter karriären. Ifall det är något de tänker på i dagsläget under den aktiva karriären och hur de i så fall ser på det. Jag är även intresserad av vad de gör nu för att skapa förutsättningar för att få en så bra övergång som möjligt till livet efter karriären som professionell idrottsutövare.

1.4 FRÅGESTÄLLNINGAR

Inom ramen för studiens syfte har följande tre frågeställningar formulerats:

Har de aktiva proffsen några tankar på livet efter karriärens slut?

Vad gör de idag för att påverka livet efter?

Hur ser de på utbildning?

1.5 DISPOSITION

Första kapitlet innefattar information om vad syftet med denna studie är, vilka frågeställningar som förväntas besvaras och vilka studiens urval innefattar. Det andra kapitlet består av den teoretiska referensramen som ger stöd för denna studie. Kapitel tre visar hur jag har gått tillväga för att komma fram till resultaten och varför jag har valt just dessa metoder. Det fjärde kapitlet visar vilka resultat som framkommer och vad analysen av det empiriska materialet säger. I det femte och avslutande kapitlet så diskuteras vad studien har kommit fram till och hur frågeställningarna har besvarats. Intervjuguiden kommer därefter som en bilaga.

2. TEORETISKT RAMVERK

I den teoretiska referensramen redogörs teorier som anses relevanta för undersökningen. Delarna som kommer att behandlas är idrott som drömyrke, vägen till att bli yrkesidrottare, vilka konsekvenser idrotten för med sig, livet efter karriären samt motivationsteorierna Karaseks krav- och kontrollmodell och Maslows behovstrappa.

2.1 DRÖMYRKET

Att försörja sig som idrottare, konstnär, musiker, och skådespelare nämns i termer av drömyrke. Individerna inom dessa områden har ofta en stor passion till det utövande de är verksam inom, och har sedan tidig ålder drömt om att kunna leva på sitt intresse eller hobby. Den allmänna uppfattningen om att kunna försörja sig på sådant som andra får göra på sin fritid är att det är självförverkligande och bekymmerlöst (Ivarsson 2014:734). Media uppmärksammar yrken som fotomodell, rockmusiker och idrottsproffs som drömyrken, att dessa är udda yrken du inte behöver någon speciell utbildning för (Svensson & Ulfsson 2009:26).

Men är det guld och gröna skogar att försörja sig på sin hobby? Är det så glamoröst som man som utomstående kan tänka sig att det är att leva på någonting som är ens största intresse? Ivarsson (2014) menar att man som utomstående kan ha svårt att sätta sig in i den vardagen som dessa individer lever i. Att hela tiden måste prestera på en hög nivå. Det är en osäker tillvaro med högt ställda krav som kan medföra ångest. Och den andra sidan av det är den fantastiska sidan (Ivarsson 2014:102) som är mer känd för allmänheten. Eriksson och Paulsson (2008) menar att allmänheten endast ser den glamorösa sidan av hobbyn. Vilket även Robidoux (1993) i anknytning till ishockey fast slår när han säger att omgivningen endast uppfattar det tjugande i utövandet och att det lätt kan betraktas som något annat än ett arbete (Ivarsson 2014:110f) då man kan få uppfattningen att allt är guld och gröna skogar och att de har ett drömyrke.

De som inte känner passion för någon form av hobby kan ha svårt att begripa hur mycket det betyder för de som utövar någon form av aktiviteten (Ivarsson 2011:71). En artist i Roysengs (2007) studie beskriver det som att utövandet är som ett beroende av heroin, man bara måste ha det. Det är någonting som artisten inte skulle kunna byta mot någonting annat och säger att det är helt fantastiskt (Royseng et al 2007:14). En före detta fotbollsspelare beskriver sin hobby fotboll på samma sätt, att det är en som en drog och att adrenalin i en fotbollsmatch ger en känsla som är det närmaste man kan komma att vara hög (Gearing 1999:47). Betydelsen och känslan i utövandet ger mersmak. Patrik Sjöberg berättar i sin självbiografi om hur han tröttnat på skolan redan efter fyra veckor i gymnasiet och börjat arbeta i en butik. För att sedan ställa upp i en höjdhoppstävling där han fick betalt för första gången. Han var 14år och fick betalt för att göra något han tyckte var rolig, och det skulle bli fler tävlingar och större pengar (Lutteman & Sjöberg 2011:73ff). Patrik såg en chans till en alternativ inkomst, en dröm att kunna försörja sig som höjdhoppare. Lofström (2004) gjorde en

enkätundersökning 2003 där en frågeställning var vad de unga vill bli när de blir stora. Den besvarades av 500 pojkar och flickor i årskurserna 5 och 9 samt årskurs 3 i gymnasiet (Löfström 2004:118). Svaren blev att ungdomarna i årskurs 5 såg att bli proffs i någon form av idrott som ett drömyrke, särskilt fotboll bland pojkarna. Det var populärt även bland flickorna men även att bli fotomodell, skådespelerska och sångerska. Pojkarna håller kvar i sitt drömyrke även i 15 årsåldern men hos flickorna så minskar intresset med idrott som drömyrke (Löfström 2004:119). Man kan se att det finns en allmän uppfattning att det är ett drömyrke att leva på att utöva sin hobby, särskilt i ung ålder. Stråhlman (1997) menar att man kan karaktärisera processen av yrkesval i ett idrottsperspektiv med att det är vanligt att unga pojkar och flickor ser idrott som ett drömyrke. Vad som påverkar det är media och olika marknadsföringsföreteelser som samlarbilder exempelvis (Stråhlman 1997:34f). Det är i den unga åldern som de flesta kommer i kontakt med sin hobby och fattar ett intresse. Jag kommer i nästa avsnitt komma in på just den biten.

2.2 VÄGEN TILL YRKESIDROTTARE

Jag har fokuserat på yrkesidrottare och studien inriktar sig på hur de resonerar och hur de ser på framtiden. Innan det vill jag kortfattat redogöra för hur de kommer dit. Jag anser det lämpligt att ge en kort sammanfattning om hur man kommer dit.

För många barn blir idrott tidigt en del av vardagen, de provar olika idrotter på sin fritid eller i skolan. Det var även fallet för tennisspelarna i Stiers (2005) undersökning, idrotten var en viktig del i uppväxten där de testade olika idrotter så som pingis och fotboll men fastnade för tennis (Stier 2005:39). NHL stjärnan Sidney Crosbys vän berättar om hans ungdomsår och citeras:

” Sid ville alltid spela. Varenda timme han inte sov eller var i skolan gjorde han något som hade med hockey att göra. Jag brukade gå hem till honom och där sköt vi puckar istället för att spela Nintendo eller kolla på teve. Eller så spelade vi hockey på gatan. Så var det med Sidney när vi växte upp”. (Joyce 2007:34).

Vardagen med idrott blir mer ett större intresse hos ungdomarna. Nedan tar jag upp hur det sett ut för några kända idrottare på vägen till deras idrottskarriärer och hur vissa blivit helt uppslukade av ett specifikt intresseområde. Zlatan Ibrahimovic (professionell fotbollsspelare) berättar att alla ungdomar i hans område spelade fotboll och att han var fast direkt han blev introducerad för fotbollen och har spelat hela tiden sedan dess (David Lagercrantz 2011:86). Patrik Sjöberg (före detta professionell höjdhoppare) var fast i höjdhoppningen när han blev introducerad för det och det var där han fick en bekräftelse han sökt efter (Markus Lutterman 2011:33ff). Klas Ingesson (före detta professionell fotbollsspelare) bestämde sig redan som 10åring att han skulle bli fotbollsproffs (Von Sivers 2015:25). Joe Sakic (Före detta professionell ishockeyspelare) visste att han veta bli ishockeyspelare direkt han fått följa med sin far på en ishockeymatch (Nyström 2004:63). När man har bestämt sig för att försöka bli någonting så gäller det sedan att försöka göra vad som krävs för att nå dit. För intervjupersonerna i Stiers (2005) undersökning så övergick tennisen från att ha varit en lek

till att bli en mer seriös satsning. Resultaten på tävlingar började spela en allt större roll och de stod inför valet att satsa på tennisen eller inte så småningom (Stier 2005:40). Det blir allvar och kraven höjs vid 13-årsåldern enligt Franzen och Peterson (2004) som studerar fotbollsspelare, de kallar det för den ”första tröskeln”. Det gäller att ta sig över den i konkurrens med andra ungdomar. Vid 15-årsåldern kommer ”andra tröskeln” som innebär att de skall förberedas på att bli seniorspelare (Franzen och Peterson 2004:22). Vid ”trösklarna” gallras spelare bort och för att ha en chans att inte bli gallrad krävs det att spelarna tränar hårt och visar kvalitéer. Ivarsson (2014) menar att de som väljer att fortsätta kan bli tvungna att prioritera bort andra eventuella intressen (Ivarsson 2014:381).

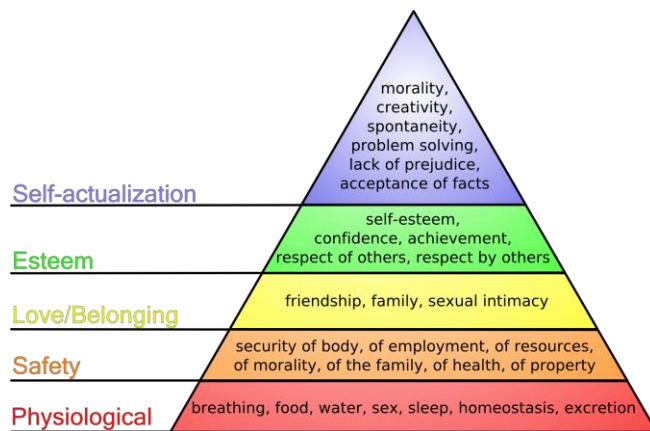
När det började gå bra i turneringar och tennisspelarna i Stiers (2005) undersökning vann viktiga matcher så öka också motivationen efter ännu bättre resultat och träningen ökade för en eventuell professionell karriär. Följden av detta var att de ville avsluta sina studier då tennisen var ett mer attraktivt alternativ till skolan. De ville lägga fullt fokus på tennisen då skolan bara tog tid ifrån tennisen och deras stora dröm. (Stier 2005:41 f). För några av personerna som Stier (2005) intervjuade innebar det att redan i nionde klass var tvungna att flytta till en annan stad för att ta nästa steg i deras satsning på ett idrottsgymnasium. Detta medförde ett kamratskap, trygghet, socialisation och identitetsutveckling (Stier 2005:42). Individerna utvecklas och formas i och med att de träffar nya likasinnade människor vilket kan leda till kamratskap, de får socialisera sig bland andra individer i ett kollektiv och ta ett större ansvar i form av att klara sig själva än vad de kanske har fått göra när de bott hemma. (Stier 2005) Under tiden växte medvetenheten fram om vad allt hårt arbete och ambition till sporten kunde få för konsekvenser om de skulle misslyckas med en karriär inom tennisen. I och med oavslutade studier ibland redan på högstadiet är möjligheterna små att få attraktiva jobb utan någon utbildning (Stier 2005:42).

Roderick (2006) konstaterar att många idrottare överskattar sina chanser att lyckas samtidigt underskattar de riskerna att misslyckas. Det stöds även av Parker (2000) många som strävar mot en elitidrottskarriär är övertygade om att de kommer att lyckas, de ser det som självklart (Ivarsson 2014:61). Vilket jag kopplar till Robidoux (2001) som följer ett professionellt ishockeylag i den nordamerikanska farmarligan AHL under tre år. Under den tiden så var det endast tre spelare som blev uppflyttade till NHL-laget (Robidoux 2001:191). Det är alltså inte så lätt som många tror att bli en framgångsrik yrkesidrottare utan det är få förunnat.

2.3 MOTIVATIONSTEORIER

Detta avsnitt består av motivationsteorier i form av Maslows behovspyramid och Karaseks krav- och kontrollmodell. Motivation som jag ser som relevant bland idrottsutövare då det krävs stora uppoffringar för att ta sig till den nivån där professionella idrottare befinner sig. Vilket kräver motivation och detta i kombination med mänskliga behov bekräftar på vilket ”trappsteg” de befinner sig i Maslows behovstrappa. Karaseks krav- och kontrollmodell som jag ser intressant då det finns skillnader mellan att utöva en idrott på hobbynivå och på en professionell nivå i form av ställda krav och grad av egenkontroll.

2.3.1 MASLOWS BEHOWSPYRAMID

Figur 1. Maslows behovspyramid. (http://www.emmawiki.com/index.php/TEIO61_-_Industriell_Organisation:_Arbetsorganisationer_och_individen_i_organisationen)

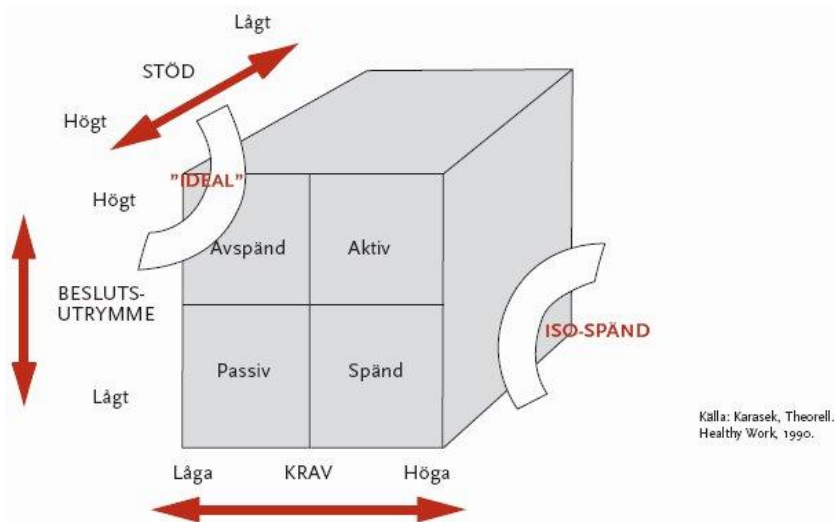
Maslows behovspyramid är en relativt känd teoretisk modell som visar hur mänskliga behov och individuell motivation samverkar. Vilket är av intresse när det handlar om att förena passion med försörjning. I denna teori så måste behov på den lägre nivån tillfredställas innan nästkommande steg (Ivarsson 2014:131f).

Första steget i behovstrappan som är fysiologiska behov tillfredställer vi genom mat, vatten sömn och tak över huvudet. Och först när detta är tillfredställt så handlar nästa steg i behovstrappan om att känna en trygghet i form av säkerhet, att i fysisk form inte kunna utsättas för fara som även innefattar ekonomisk trygghet där man skall kunna försörja sig på den ersättning man erhåller (Ivarsson 2014:131f).

Därefter kommer behovet av att ha en social samhörighet, att känna en tillhörighet och acceptans, en identifikation med andra individer som kan vara i arbetet eller annan typ av gemenskap. Och nästa steg är erkänsla som handlar om att känna en uppskattning ifrån andra individer, status, självaktande och prestige (Ivarsson 2014:132).

Det sista steget i behovstrappan är ett självförverkligande som innefattar att få utlopp för den man är och den personliga utvecklingen. I teorin finns det ansevärliga möjligheter till självförverkligande bland de individer som försörjer sig på sitt intresse eller hobby som det känner en passion för (Ivarsson 2014:132).

2.3.2 KARASEKS KRAV- OCH KONTROLLMODELL

Figur 2. Karaseks krav- och kontrollmodell. (<http://www.abslib.com/abstract-sv/617-1-m-nga-beslut-och-kort-tid-enk-tstudie-platschefers.php>)

Karaseks krav- och kontrollmodell består av två huvuddimensioner, arbetskrav och egenkontroll men har även på senare tid kompletterats med ytterligare en dimension socialt stöd. Arbetskrav handlar om den fysiska och mentala ansträngningen i ett arbete. Egenkontroll handlar om människors möjligheter till att påverka sitt arbete. Den sociala dimensionen innefattar arbetarnas stöd från kollegor och chefer. Modellen har använts för att bedöma arbetsförhållanden där de sämsta förhållandena speglas av höga arbetskrav i en kombination med låg egenkontroll. De bästa arbetsförhållandena anses vara de som har höga arbetskrav men med en hög grad av egenkontroll. Då människor behöver stimulans och utmaningar i sina arbeten. Höga krav i arbetet i samband med låg kontroll är en hälsorisk som kan förmildras med hjälp av socialt stöd från omgivningen i form av uppskattning eller konkret hjälp (Ivarsson 2014:129f).

Vad konstateranden inom det goda arbetet säger är att individer som får använda sin kompetens i kombination med självbestämmande är betydelsefullt. Man bortser för det mesta från vad man arbetar med så länge som individer möter hanterbara och utmanande uppgifter så är det inte väsentligt vad man har för arbete (Ivarsson 2014:129f).

2.4 KONSEKVENSER AV IDROTTEN

Att man frågar sig själv ”vem är jag?” under livets gång är nog oundvikligt. Vissa händelser, livsomständigheter och förändringar i livet har en tendens att väcka sådana tankar och får därefter konsekvenser i livsstilen. Stier (2005) tar upp ett exempel på när man har avslutat sin aktiva idrottskarriär eller är på väg att se slutet av den. De tennisspelarna som Stier (2005) har intervjuat har varit passionerat engagerade i något de älskar, tennisen. Och att dessutom fått betalt och få erkännande för det beskriver spelarna som en stor förmån. Som konsekvens av detta blir karriärslutet en komplex och djupgående omställningsprocess för dem (Stier 2005:54).

Att som professionell idrottare med allt vad det innebär gå över till ett mer vardagligt liv kan innebära en omställning för individerna som i sin tur kan föra med sig konsekvenser. Dessa faktorer kommer jag belysa i detta avsnitt.

2.4.1 IDENTITET

Innehållet i en individs identitet kan sägas vara resultatet av dens mentala förmåga, genetiska förutsättningar, sociala erfarenheter och psykosociala utveckling (Ivarsson 2014:211f). Man kan säga att identiteten består av både en intrapersonlig och en interpersonlig del, vilket innebär att individen inom sig har en uppfattning om och en upplevelse av vem hen är men också att vem man är förutsätter närvaro av andra människor (Ivarsson 2014:211f). Lally (2007) påvisar att identiteten är både bestående och dynamisk i form av att den är stabil men också påverkas av både sociala och miljömässiga faktorer som kan vara samspelet med omgivningen (Lally 2007:86). Sociala faktorer som exempelvis förlusten av idrottsidentiteten som man som idrottare har förknippat sig själv med under den aktiva tiden påverkar självkänslan negativt. Dock är det inte så för alla idrottare men för väldigt många som slutar med sin idrott av olika anledningar. De som känner förlusten starkast är de som identifierar sig själva med sin idrott i stor utsträckning (Lally 2007:86).

En persons identitet blir bara meningsfull i relation till någonting eller någon annan och måste ha en kontrast till något annat som Stier (2003) beskriver det. Idrottares identitet fyller en mening i form av sin relation till andra idrottare och som kontrast till de som inte idrottar (Stier 2003:17ff). Det kan visa sig genom livsstilen då livsstilar kan tillkännage vilken gruppidentitet en individ tillhör och kan vara uppbyggda kring musik, konst eller idrott. Livsstilen blir en symbol för gruppen ifråga som den observeras ifrån omgivningen (Stier 2003:75f). Den identitet man besitter är en slags självdefinierad identitet. Egenskapen av att besitta en identitet kallas inom vetenskapen subjektsjaget och utgår från en subjektiv upplevelse av att vara en del och agera i världen (Stier 2003:17ff).

2.4.1.1 IDENTITETSKRIS

Lallys (2007) studie påvisar att studenter som går på idrottsgymnasium eller motsvarighet ofta ägnat stor del av sin barndom till sin idrott. De som satsar på sin idrott fortsätter att ägna mycket tid på sin idrott även när de studerar på gymnasialnivå och universitetsnivå. Med drömmar om att bli representanter i landslaget och bli professionella men efter drygt tre år så kommer brukar verkligheten komma ikapp de som inte kommer att kunna uppfylla sina drömmar i form av landslagsrepresentanter och proffs i sin respektive idrott. För dessa individer kan det vara tufft att komma till insikten med att de inte har fått den utvecklingen de har hoppats på och att ett proffsliv inte är aktuellt samtidigt som studierna har blivit lidande på grund av att idrotten har tagit mycket fokus. Det kan vara svårt för dessa individer att identifiera sig själva med att inte ha de höga idrottsliga målen de tidigare haft (Lally 2007:90ff). Vidare menar Lally (2007) att denna insikt kan göra att man hamnar i en

identitetskris där man inte vet om man kan identifiera sig som en idrottsman, som man alltid har gjort (Lally 2007:92f).

Lally (2007) har identifierat en förberedande strategi bland idrottare för att lättare kunna klara av den oundvikliga övergången från idrottare till någonting annat. Strategin är ett medvetet successivt minskande av engagemanget i idrotten. Deltagare i Lallys (2007) undersökning talade om att de försökte dra tillbaka sin aktivitet i idrotten successivt för att det inte skulle bli någon drastisk förändring i deras liv eftersom att de var medvetna om att de skulle sakna idrottandet så mycket (Lally 2007:92). Att ta det stegvis påvisade bra resultat. De som tog det successivt och försökte fokusera bort den idrottsliga identiteten och lägga fokus på en ny roll i livet förhindrade en större identitetskris och förlorade av identitet (Lally 2007:96).

2.4.3 FÖRÄNDRING AV TILLVARON

Lally (2007) påvisar att idrottare som avslutar sina karriärer oroar sig för att uteslutas från gemenskapen de har byggt. De har ofta byggt upp en subkultur där de är en i gänget och är rädda att förlora den platsen när de inte längre utövar idrotten tillsammans. Även fast de slutat med idrotten så har idrottarna ett starkt band till varandra eftersom de spenderar så mycket tid tillsammans (Lally 2007:92).

Stier (2005) menar att så länge en individ är tillfreds med sin roll i nuet är alternativ mindre attraktiva i form av karriärvägar och livsstilar. Sökandet efter alternativ kommer då individen är missnöjd med sin tillvaro och känner att det måste till en förändring för att vara tillfreds. Då kan man börja söka sig mer målinriktat för att man är mer medveten om vad det är man inte är tillfreds med och kan tänkas göra istället. För spelarna var det inte missnöjet som var den avgörande faktorn till sitt sökande efter alternativ utan det var känslan av att de inte kunde leva upp till andras och deras egna förväntningar. Då allt kretsar kring resultat och prestera att på topp (Stier 2005:60ff).

Vidare menar Stier (2005) att när de söker sig till alternativa roller befinner de sig i den så kallade sökandefasen som kännetecknas av hur medvetna spelarna var om sin pensionering. Vissa har svårt att acceptera karriärslutet medans andra ser det som ett bra tillfälle att planera sin framtid. Denna fas i livet kan innebära ett dilemma och en före detta spelare beskriver dilemmat (Stier 2005:61f).

”Jag hade svårt att hitta någonting som jag riktigt kände för. Det fanns ingenting som kunde bli bättre än tennisen.”

Stier (2005) kommenterar citatet med att säga att det måste vara en svår insikt att redan i trettioårsåldern känna att det inte finns någonting som kan bli bättre än det han redan har gjort, och förstår varför idrottare skjuter upp pensioneringen så länge som möjligt (Stier 2005:62f). Om man inte kan kompensera idrottandet med någonting annat blir det en stor förändring i livet. Det är viktigt att försöka lägga tid och energi på en alternativ sysselsättning

för att övergångsprocessen ska gå smidigare (Stråhlman 1997:209ff). Det är många idrottare som upplever tillbakadragandet problematiskt, men inte alla. Stier (2005) påvisar i sin undersökning att det var spelare som upplevde pensioneringen som relativt bekymmerslös (Stier 2005:62f).

Den gemensamma nämnaren för alla spelarna var att valmöjligheterna påverkades av ekonomi, utbildning, sociala nätverk och motivation (Stier 2005:62f). Dessa faktorer kommer jag att komma in på mer utförligt i nästa avsnitt.

2.5 VAD MAN SKA GÖRA SEDAN?

I detta avsnitt kommer jag beröra teorier kring idrottare i relation till ekonomi och trygghet, hur de ställer sig till utbildning och kontakter i det sociala och arbetslivet vad det kan ha för betydelse samt livserfarenheter.

2.5.1 EKONOMI OCH TRYGGHET

Fåtalet av tennisspelarna i Stiers (2005) studie saknade den ekonomiska motivationen till att arbeta efter karriärens slut då de hade tjänat så mycket pengar att de var ekonomiskt oberoende för resten av livet. Men vad som framkommer i studien är att det finns andra faktorer utöver ekonomi som skulle kunna motivera dem till ett arbete. Dessa faktorer är utmaningen i ett arbete, glädjen samt de sociala aspekterna som kan finnas i ett arbete (Stier 2005:63f). Det har tydliga kopplingar till det som Jahoda kallar för arbetets latent funktioner som påvisar fördelar med att vara i arbetslivet. Arbete har latent fördelar enligt Jahoda (1982) i (Batinic 2012:260) vilket man kan förklara i att det är osynliga eller potentiella funktioner med ett arbete. Jahoda (1982) menar att de latent funktionerna är social kontakt, status och identitet, tidsstruktur, aktivitet och kollektivt syfte (Batinic 2012:261).

Stier (2005) påpekar att det fanns också de spelarna som inte hade tjänat de enorma pengarna för att kunna känna en ekonomisk trygghet i form av att vara ekonomiskt oberoende som de tidigare nämnda. De oroar sig för vad som skall hända när de slutar sin tenniskarriär och vad de skall göra för att försörja sin familj (Stier 2005:63). I Rodericks (2006) studie om professionella fotbollsspelare finns det en beskrivning av den ekonomiska tryggheten. När ett nytt kontrakt är skrivet så följs det av en så kallad ”smekmånad” då allt är guld och gröna skogar. De kan då vara garanterade sitt arbete och en ekonomisk trygghet. Men efter ungefär ett halvår så börjar känslan av otrygghet komma tillbaka då det inte finns någon garanti på att man blir kvar hos arbetsgivaren som är fotbollsklubben. En intervjuad spelare från Engelska högsta ligan, Premier league beskriver det som att presterar man inte på planen så får man inte spela och då blir det ingen attraktionskraft för att få ett nytt kontrakt (Roderick 2006:253f). Den ekonomiska tryggheten försvinner om spelare inte har nått kontrakt.

Stier (2005) påvisar att den framtida yrkeskarriären begränsas då många inte har avslutat sina gymnasiestudier för att idrotten har prioriterats framför studierna (Stier 2005:63f). Följden av detta är att dem blir mindre attraktiva på arbetsmarknaden och får svårt att skapa en trygg inkomstkälla. Stier (2005) påvisar att slutföra gymnasieutbildningen på Komvux för att sedan kunna studera vidare på högskola var bara någonting som fåtalet var intresserade av och andra spelare inte kände sig bekväma med att sitta i en skolklass med människor som kände igen dem från teve (Stier 2005:63f). Anledningen till att gymnasiestudierna inte fullföljts är på grund av att individerna har satsat fullt på sina tenniskarriärer och inte prioriterat skolan.

Fotbollsspelares karriärer speglas av otrygghet i en hård konkurrens med andra spelare och ju äldre spelare blir desto fler kommer det med yngre ålder som vill konkurrera om samma positioner. Det finns även ett globalt flöde av spelare (McGovern 2002; Maguire och Stead 1998) som även de är ett potentiellt hot i form av att kunna ersätta spelare. Detta leder till en ständig rädsla hos individerna påpekar Collinson (2003). Roderick (2007) intervjuade en spelare som beskrev att han var livrädd för att hans kontrakt skulle löpa ut efter säsongen och han hade berättat för sin flickvän att de i värsta fall kunde hamna i ett skjul ifall han inte skulle få ett nytt kontrakt (Roderick 2007:253f).

2.5.2 UTBILDNING

Många som har en stark passion för ett speciellt utövande tenderar att visa ett mindre intresse för en formell utbildning (Ivarsson 2014:62f). Parker (2000) som studerar fotbollsspelare som går på motsvarande idrottsgymnasium, menar att flertalet individer som skulle vilja avsluta sina studier då det upplevs ta för mycket tid ifrån fotbollen och att utbildning inte är någonting berikande. Många av dessa är tvungna att upprepade gånger ta ledigt ifrån skolan för att kunna medverka på matcher och cuper av olika slag, både nationellt och internationellt där de kan bli borta i över en vecka (Parker 2000:65). Detta medför att de missar undervisning och kommer efter i skolgången. Att komma efter i skolgången gör att motivationen för skolan minskar ytterligare och studierna blir än mer lidande.

Parker (2000) menar att det råder en anti-skolan aura i klubb lagen då skola och utbildning ses som en onödig distraktion till fotbollen. Om man skall ha en chans att bli en professionell fotbollsspelare så måste man tänka som en och det innebär att allt som har med skolan skall läggas åt sidan och full fokus skall ligga på fotbollen. (Parker 2000:67). Pojkar som hade en negativ syn på skolan valde att ignorera läraren majoriteten av alla lektionerna och valde att diskutera andra saker än det lärarna strävade efter. Dessa diskussioner kunde handla om hur lärare såg ut nakna till fotboll för imponera på sina klasskamrater. För många av dess individer handlade inte skolan om yrkesförberedning. Det handlade om att fly de auktoritära gränser som klubbkulturen sätter. Att fly undan i form av att gå på toabesök, biblioteksärenden och att gå till datorrummet. Lärarna i sin tur uppskattar inte beteendet och anser att det finns en orättvisa mot de andra eleverna som är där för att lära sig någonting i och med att de stör undervisningen (Parker 2000:69f).

McGillivray och McIntosh (2006) påvisar att professionella fotbollsspelare inte har fullföljt sina studier i samma grad som sina jämnåriga klasskamrar och har även betyg som är lägre än genomsnittet (Ivarsson 2014:63). Det kan bero på att individerna satsar på fotbollen och lägger sin tid på att spela fotboll framför studierna. Det kan även bero på att de får a-lags kontrakt vilket ger dem en ersättning för att göra någonting som de förmodligen tycker är betydligt roligare än att studera. I och med ett A-lagskontrakt med ersättning så kan de få mer smak av att ha fått ersättning för första gången genom fotbollen och vill i och med det bli ännu bättre så de kan få ännu bättre kontrakt i framtiden, vilket kräver att det tar mer tid och studierna blir lidande.

Joyce (2007) som skrivit om bland annat ishockeyspelare hävdar att ungdomar som spelar ishockey missköter sina studier. Det kan bero på att kraven från ishockeyklubbarna är för höga för att kunna lägga den tid det skulle behövas för att kunna få bra betyg. Men det kan lika så vara att de är övertygade om att de kommer att spela i NHL och att skolan bara tar tid ifrån hockeyn (Ivarsson 2014:65). Att avsluta sina studier kan leda till emotioner av misslyckande (Stråhlman 1997:35).

Stråhlman (1997) har i sin undersökning sett två riktningar gällande studier. Den ena riktningen betonar problematiken med faktorer som att tiden inte räcker till och att familjen kräver tid. Då elitsatsningen redan tar upp mycket av tiden skulle det inte fungera att studera på det. Andra tar upp faktorer som ointresse och ålder som anledningar att inte studera och nämner tränaryrket som ett steg efter idrottskarriären (Stråhlman 1997:149).

Den andra riktningen är de individer som påpekar att deras studieresultat inte har påverkats av deras idrottsatsning. De har genom planering och stöd från omgivningen lyckats att kombinera studier och en satsning på idrotten (Stråhlman 1997:149). Men när det kommer till eftergymnasiala studier så ökar problematiken i form av att det krävs mer för att nå resultat i studierna. När konflikten mellan studierna och idrotten är ett faktum så är det studierna som blir lidande och idrotten prioriteras (Stråhlman 1997:149).

2.5.3 LIVSERFARENHET OCH FÖRSÖRJNING

Fotbollsspelares karriärer är kortlivade och de lämnas ofta strax efter att de fyllt 30 år att klara sig själva (Palmer 2007:21f). Organisationen hjälper till med hela tillvaron och tar han om spelarna både på och utanför planen i form av att ordna saker som mat, bostad och försäkringar. Detta blir ett problem när de sedan inte vet hur man går till väga för att lösa saker som det för att de aldrig har behövt tänka på sådana saker i och med att organisationen har bistått med dylikt. Robidoux (2001) som studerat hockeyspelare berättar om Montreal Canadiens idrottsterapeut Jones som i en intervju beskrev att spelarna inte ens behöver öppna ett bankkonto, köpa mat, fixa bostad, bilförsäkring eller installera telefon själva utan det fixar organisationen (Robidoux 2001:161).

Mason (1993) är inne på samma spår och menar att de står inför ett problem när de kommer upp i ålder och att många ser det som ett alternativ att bli tränare av någon form när deras karriärer tar slut (Palmer 2007:21f). Problemet när de kommer upp i ålder är att de efter sin aktiva karriär inte har någon form av utbildning eller arbetslivserfarenhet vilket gör det svårt att komma in på arbetsmarknaden. Palmer (2007) menar att det är en anledning till att många har tränaryrket i tankarna efter karriären. Men det krävs betydligt mer för att vara tränare än att vara bra på fotboll och det finns inte plats för alla som skulle vilja ta steget (Palmer 2007:21ff). För att bli fotbollsscoach krävs utbildningar och kvalifikationer. Det finns 4 steg i coachprogrammet och för att vara godkänd för att coacha internationellt krävs det att man har samtliga steg vilket tar ungefär 10år och kostar 6000 £ (Palmer 2007:23).

Det är flertalet av de som lever på sin hobby som saknar arbetslivserfarenhet från de traditionella yrkena och en begärlig formell utbildning vilket medför att det framtida yrkeslivet begränsas. När de blir medvetna om att inkomsten från den nuvarande försörjningen som utövare minska eller sluta kan det innebära att man försöker trygga framtiden i den mån det är möjligt (Ivarsson 2014:323). I form av att lägga undan pengar eller att investera för framtiden. Investeringar kan vara i exempelvis i fastigheter, skog eller aktier. Roderick (2006) menar att bli av med en startposition är ogynnsamt för spelare och innebär att de måste anpassa sig till arbetsplatsen (Roderick 2006:254) som är på fotbollsplanen i representation för fotbollsklubben. Blir man av med en startposition så finns risken att någon annan gör det bra på positionen i fråga och man blir mindre attraktiv, ersättlig. Roderick (2006) menar att detta ger en förlust av säkerhets- och statuskänsla. Detta är en komplicerad situation på arbetsplatsen där fotboll ofta är den enda utbildning dessa individer besitter. Att söka sig mot en alternativ arbetsmarknad kan vara svårt. En erfaren fotbollsspelare uttryckte det som:

”jag måste spela fotboll. Jag vet inget annat”.(Roderick 2006:254).

2.5.4 ANPASSNING TILL LIVET EFTER IDROTTSKARRIÄREN

Cosh (2013) påvisar att under idrottarnas karriärer är deras liv dedikerade till idrotten och allt är väldigt organiserat kring träning och tävling med hjälp av tränare och lagledare. Vid en pensionering från idrotten innebär det att allt det organiserade försvinner vilket kan upplevas svårt menar Schwenk, Gorenflo, Dopp och Hipple (2007), (Cosh et al. 2013:89). När allt har varit uppstrukturerat och personer i organisationen har sagt vad du skall göra och när du skall göra det kan det bli problematiskt när det inte längre är så. Man går från en tydlig struktur till ingen alls. Stråhlman (1997) berättar att inom elitidrott finns det andra som formar upplägget för träning och tävling. Även utanför idrottsrörelsen är det vanligt att andra fattar beslut kring bostad och utbildning i form av att exempelvis teckna bostadsavtal så att individerna inte behöver lägga energi på dylikt. Detta medför ett beroende av andra människor (Stråhlman 1997:212). Individerna behöver alltså inte tänka på frågor som bostad och utbildning för att andra personer gör det åt dem.

Åldern när idrottare pensioneras varierar för vilken idrott som utövas, beroende på vad det ställs för krav på fysiken (Wylleman et al. 2004:8f). Men Sinclair och Orlick (1993) tar upp att i den stora majoriteten sker det i relativt tidig ålder i jämförelse med traditionella yrken kommer idrottare behöva flytta till andra yrken och karriärer. Med de stora livsförändringarna som pensioneringen kräver får många idrottare kämpa för att klara anpassningen. I det skedet är idrottare sårbara för depressioner och psykiska besvär menar Brewer (1993). (Cosh et. al. 2013)

Lally (2007) samt Lavalley, Gordon, och Grove (1997) individer som successivt pensionerar sig från sin idrott har en mer smärtlös anpassning till livet efter den aktiva karriären (Martin et. al. 2013:96f). Viket menas med att de som gradvis ställer in sig på ett tillbakadragande från idrottaren handskas med det bättre än de som får ett tvärt slut på karriären, de kan bearbeta det under en längre tid och eventuellt finna alternativa sysselsättningar. Cecic Erpic, Wylleman, och Zupancic (2004) samt Taylor och Ogilvie (1994) anser att graden av frivillighet till att pensionera sig från karriären påverkar anpassningen till livet efter karriärens slut. Individer som frivilligt avslutar sin karriär har en lättare anpassning till livet efter karriären. Till skillnad till de som skulle vilja fortsätta sin karriär men som blir tvungna att sluta på grund av exempelvis en skada (Martin et al. 2013:96f).

Stor del av fokus kring övergångsfasen att pensionera sig från idrotten ligger på de psykosociala konsekvenserna menar Ogilvie och Taylor (1993); Shachar, Brewer, Cornelius & Petitpas; Cecic Erpic et al. (2004). Många i den fasen upplever en stor förlust i flera områden så som sociala nätverk, identitet och allmänhetens uppmärksamhet (Lally 2007) i (Martin et al 2013:96f). Tidigare studier har visat att idrottare lider av känslomässiga och psykiska svårigheter under övergångsperioden och påverkar självförtroendet menar Sinclair och Orlick (1993:146). Wylleman (2004) talar också om problematiken och fastslår att idrottare kan uppleva depression, identitetskriser, alkoholmissbruk, minskad självförtroende, och ätstörningar efter pensioneringen (Cosh et al. 2013:89).

3. METOD

I metodavsnittet kommer jag att beskriva hur jag har gått tillväga i praktiken för att få datainsamlingen. Valet som föll på en kvalitativ insamlingsmetod i form av intervjuer kommer jag att motivera varför jag valde denna metod. Vidare kommer jag att beskriva hur urvalet valdes, vilka intervjupersonerna är, hur intervjuerna gick till och hur intervjuguiden utformats. Avslutningsvis kommer jag att presentera etiska aspekter och reliabilitet och validitet.

3.1 VAL AV INSAMLINGSMETOD

I denna studie vill jag undersöka hur aktiva idrottares tankar går rörande deras liv efter karriären och vad de gör i dagsläget för att påverka det kommande livet. I min mening angående val av insamlingsmetod så är den kvalitativa att föredra. De intervjuade individerna kan med egna ord beskriva utförligt hur de ställer sig till frågorna och min tolkning kan i och med det bli utförligare. Holme och Solvang (1997) påvisar att kvantitativa insamlingsmetoder ses som ringa och ger bredare svar (Holme & Solvang 1997:78). Trost (2010) beskriver att om intresset i studien är att ange frekvenser eller ett visst antal procent av någonting kan en kvantitativ studie med fördel användas. Men är intresset att förstå individers resonemang eller handlingsmönster är en kvalitativ studie av fördel (Trost 2010:31f). Patel och Davidsson (2003) menar att finna och identifiera egenskaper samt vad som karaktäriserar individer i dess livsfärd eller tänkesätt är syftet med kvalitativa intervjuer (Patel & Davidsson 2003:78).

Kvalitativa metoder innebär en mindre grad av formalisering där ett förstående syfte är primärt. Det viktiga är inte att testa informationens giltighet utan att istället få en djupare förståelse av problemen som studeras. Metoden kännetecknas av närhet till individen som informationen kommer ifrån (Holme & Solvang 1997:14). Att komma nära individerna beskriver Lofland (1971) som framgångsrikt i form av att få en större förståelse för den situation som individer eller grupper befinner sig i. Risken att gå miste om relevant information minskar med en kvalitativ undersökning (Holme & Solvang 1997:92). Vid intervjuer beskriver Patel och Davidsson (2003) att det ges utrymme för de intervjuade personerna att svara med egna ord (Patel & Davidsson 2003:78).

Tilliten i den valda metoden ökar hos personerna jag intervjuar i jämförelse med en kvantitativ i och med närheten (Holme & Solvang 1997:93). Jag ser det fördelaktigt då jag i mina intervjuer kommer att ställa frågor som kan upplevas ifrågasättande, frågorna jag syftar på är sådant som berör planering efter karriären och utbildning. Chansen till att utveckla mina frågor kommer att finnas i och med vald metod för att minimera risken för att detta skall inträffa. Holme och Solvang (1997) påvisar att kvalitativa insamlingsmetoder av data har en fördel av att de visar totalsituationen vilket ger förutsättningar för större insikt. Det öppnar också för att få en bättre uppfattning om individers syn på situationen (Holme & Solvang 1997:97).

3.2 URVAL

När det kommer till urvalet så har det inte varit några större problem med att hitta personer att intervjua för min studie. Jag har goda kontakter inom flera olika idrotter och i och med det var tanken att ta individer från flera olika idrotter och inte bara inrikta det emot en specifik för att ha möjlighet att sedan jämföra om det är någonting som skiljer alternativt är lika. Urvalet blir en avgörande del i undersökningen då det inte funkar att ta in personer som inte faller inom ramen för undersökningen, undersökningen blir då värdelös i relation till utgångspunkten (Holme & Solvang 1997:101). Utgångspunkten i mitt fall är aktiva idrottare som livnär sig därigenom. Mina kontakter inom olika idrotter gjort det smidigt att komma i kontakt med potentiella intervjuobjekt för min undersökning.

Till min undersökning har jag försökt att få en variation i form av ålder då idrottare har olika syn beroende på vilken ålder de är i. Exempel på variationen är idrottare som precis fått sitt första kontrakt som gör att hen kan försörja sig på sin idrott och en som har gjort det i flertalet år. Jag antar att det kan skilja sig vad gäller tankar och strategier inför framtiden beroende på idrottarens ålder och därmed hur nära eller avlägset det förmodade slutet är.

Jag har använt mig av den så kallade snöbollsmetoden i ett fall där jag har frågat en intervjuad person om hen känner någon som skulle kunna tänkas bli intervjuad (Trost 2010:141). Jag hade svårt att komma i kontakt med någon som precis har fått sitt första professionella kontrakt. Men tack vare denna metod så kom jag i kontakt med en individ som passade för min studie och var intresserad av att ställa upp. Trost (2010) menar att man skall begränsa sig till ett mycket litet antal intervjuer, mellan fyra och åtta. Blir det för många intervjuer blir materialet ohanterligt och det är svårt att få en överblick (Trost 2010:143).

3.3 TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

Jag började med att fundera över vilka personer i min bekantskapskrets som skulle kunna vara potentiella intervjupersoner och kontaktade tio personer. För att sedan ta kontakt med dessa via mail där de informerades om vad min studie syftade till och vad som skulle krävas av dem om det skulle vara aktuellt att delta. Mail valdes framför att ringa för att de inte skulle känna sig tvungna att svara direkt utan att ha en chans att fundera över ifall de skulle vilja ställa upp.

Responsen var positiv från sex personer men endast två av personerna var bosatta i närområdet. Dessa två intervjuade jag på "neutral plan" i form av ett konferensrum jag har tillgång till. Och de övriga fyra som var bosatta längre bort valde jag att intervjua via kommunikationsprogrammet Skype via dator. Vid samtliga intervjuer använde jag mig av diktafon för att kunna transkribera intervjuerna samt kunna lyssna på dem igen.

3.4 INTERVJUTILLFÄLLENA

Jag valde att använda mig av en diktafon, papper och penna under samtliga intervjuer. Papper och penna för att kunna föra anteckningar och diktafonen för att kunna gå tillbaka och analysera intressanta delar av intervjuerna samt för att kunna transkribera. Transkriberingen som jag ser som en ett bra underlag till analyseringen. När jag har använt mig av citat ifrån mina intervjuer har jag valt att skriva dem precis som intervjupersonerna har formulerat sig för att läsare skall få så likvärdiga förutsättningar att bilda en uppfattning som mig. Trost (2010:74) menar på en fördel med att använda sig av ljudupptagare då man kan koncentrera sig på frågorna och svaren istället för att lägga fokus på anteckningar (Trost 2010:74). Miljön har varit varierande, fyra av sex intervjuer har genomförts via Skype där intervjupersonen har befunnit sig i sitt hem och jag i mitt. De två resterande intervjuerna har varit i ett konferensrum. Vad jag har haft med mig när jag har valt tillfälle och plats för intervjuerna har varit det som Trost (2010) påpekar i och med att välja plats. Det skall vara en plats där andra människor inte kan höra eller störa och den intervjuade skall känna sig trygg (Trost 2010:65). I och med detta så var exempelvis restauranger och caféer uteslutna i och med att det är mycket folk i rörelse.

Jag använde mig av kommunikationsprogrammet Skype vid genomförande av fyra intervjuer. Det eftersom dem jag hade för avsikt att intervjua befann sig för långt bort för att ha en möjlighet till att träffas som hade varit det optimala. Då hade alla intervjuerna haft samma förutsättningar. Skype som är ett datorprogram där man kan se varandra när man pratar fungerade bra. Man får med det visuella i form av ansiktsuttryck och en del rörelser. Solvang och Holme (1997) menar att styrkan i den kvalitativa intervjun finns i att undersökningstillfället påminner om ett vardagligt möte och en vanlig dialog (Solvang och Holme 1997:99).

Intervjuerna tog mellan 45min och 60min att genomföra, vilket jag hade räknat med. Att jag kunde uppskatta tiden var för att jag gjorde en provintervju med en bekant. Lantz (2013) menar att det är fördelaktigt att låta intervjupersonerna får välja ett tillfälle passar dem bra (Lantz 2013:31) vilket jag också gjorde. De kan då fokusera på intervjun och undvika att bli avbrutna som Trost (2010) menar kan påverka intervjuerna negativt (Trost 2010:65).

3.5 INTERVJUGUIDE

Intervjuguiden har utformats för att få relevanta svar för studien. Frågorna som är med har kommit med successivt under inläsningen på ämnet. Det har kommit upp nya frågor under tiden som jag ansett vara intressanta. Min handledare har även gett mig inspiration i tankar kring frågor och tips för utformningen av frågorna. Mängden frågor ser jag som lite fler än vad jag hade tänkt från början men inga av dessa ses som överflödiga. Patel och Davidsson (2003) menar att kvalitativa intervjuers syfte bland annat är att identifiera och upptäcka olika egenskaper hos den intervjuade. Viket innebär att det inte går att formulera svarsalternativ utan att man motiverar och diskuterar (Patel och Davidsson 2003:78f).

Jag har valt att dela in intervjuguiden i tre olika delar då det kändes naturligt när den består av frågor från tre olika stadier. De tre olika delarna är idrottsstarten, utbildning och jobb samt tillvaron som jag kommer att beskriva ytterligare nedan.

Idrottsstarten innehåller frågor som har med hur man kom i kontakt med sin idrott och intresset kring den. Utbildning och jobb har precis som det låter med frågor kring detta att göra i form av vad de besitter för utbildning och vad de har för arbetslivserfarenhet. Och tillvaron innehåller frågor kring trivsel och trygghet. Att ha rubriker upplevde jag som positivt för att jag kunde informera intervjupersonerna ytterligare om vad som skulle komma under intervjun.

3.6 INTERVJUPERSONERNA

Här kommer jag att presentera intervjupersonerna i form av en tabell för att ge en övergripande syn av vilka som har deltagit i studien. Av hänsyn mot de deltagande har jag ersatt namnen med siffror utan inbördesordning. Vad de har gemensamt är att samtliga lever på sin idrott och är aktiva idag.

Person	Idrott	Ålder	Nivå
1	Hockey	28	SHL
2	Hockey	25	Allsvenskan
3	Handboll	27	Elitserien
4	Fotboll	32	Norska Tippeligan
5	Innebandy	41	SSL
6	Fotboll	25	Allsvenskan

3.7 ETISKA PRINCIPER

Etiska principer kan under hela intervjuundersökningen vara positiva för våra uppfattningar kring studien (Kvale 2014:103f). Kvale & Brinkman (2014) Som vidare kommer in på de samma fyra huvudkraven som Vetenskapliga rådet nedan. (Kvale 2014:105)

För att uppfylla de forskningsetiska frågorna angående hur man handlar med individers integritet har jag tillämpat Vetenskapsrådets fyra huvudkrav. Dessa är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Jag kommer nedan att belysa hur jag har gått till väga för att uppfylla dessa krav (<http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>)

Informationskravet som innebär att uppgiftslämnaren och undersökningsdeltagare skall informeras vad deras uppgift är samt vilka villkor som gäller vid deltagande. Att det är frivilligt att delta och att det går att avbryta sin medverkan. Samt vad undersökningen innehåller. Jag valde att vid första kontakten via mail med undersökningsdeltagarna informera

dem att det var frivilligt att delta samt att de kan avbryta sin medverkan när de vill utan några påföljder. Syftet med studien samt vad som skulle krävas av dem framkom också vid den första kontakten.

Samtyckeskravet innebär att det skall finnas ett samtycke med undersökningens deltagare. Samt på vilka villkor de skall delta och att de inte skall utsättas för påtryckningar. Detta krav har jag uppfyllt genom att dem deltagande gett samtycke att ställa upp på en intervju med diktafon som hjälpmedel för att underlätta analysdelen. De blev även informerade om att de har möjlighet att ta del av studien när den är klar och vad materialet kommer att användas till.

Konfidentialitetskravet medför att materialet skall vara konfidentiellt och individerna i undersökningen inte skall kunna identifieras av utomstående. Kravet uppfyllde jag vid första kontakten där individerna informerades om att allt de delar med sig av skall skötas konfidentiellt och att de inte kommer att kunna identifieras. Trost (2010) i och med den första kontakten samt vid intervjutillfället skall den intervjuade upplysas om att allt man delar med sig av är konfidentiellt (Trost 2010:61).

Det avslutande kravet är nyttjandekravet gäller att insamlingsmaterialet endast skall användas för forskningsändamålet och får inte utlånas eller användas till andra icke vetenskapliga syften. Vilket jag uppfyller då jag informerat angående detta samt att avsikten med materialet endast är till denna studie.

3.8 RELIABILITET OCH VALIDITET

Trost (2010) menar att det största problemet med kvalitativa intervjuer är trovärdigheten. Man måste visa för sina läsare att datainsamlingen och resultaten är trovärdiga i relation till det studien är avsedd till (Trost 2010:133f).

Reliabilitet är studiens tillförlitlighet som beskriver hur väl en mätning är just tillförlitlig och att alla intervjuade får frågor under samma förhållanden, den skall alltså vara likvärdig för samtliga deltagare (Trost 2010:131). I min studie har intervjuerna varit likvärdiga för samtliga deltagare då jag inte har kommit på sidospår ifrån min intervjuguide. Det som skiljer förhållandena för intervjupersonerna är platsen för utförandet av intervjuerna.

Validitet uppfylls i och med att studien håller en god kvalitet och att teorin används (Bryman 2011:351). Då jag har gjort en kvalitativ undersökning så blir intervjuguiden det som visar att validitet uppfylls och om svaren har motsvarat förväntningarna (Svensson och Starrin 1996:210). Min avsikt har varit att undersöka hur professionella idrottare ser på livet efter den aktiva karriären och jag anser att jag har en validitet då jag har intervjuat professionella idrottare som är aktiva idag. Svensson och Starrin (1996) menar att validitet syftar på hur väl man mäter det som är avsett att mäta och hur tillämpliga resultaten är (Svensson och Starrin 1996:210). Trost (2010) påvisar att validitet som innebär giltighet skall mäta det som är avsett med studien (Trost 2010:133).

3.9 STYRKOR OCH SVAGHETER

Jag kommer här att börja med att komma in på styrkorna i min studie i första stycket för att sedan komma in på svagheterna i andra stycket.

Intervjupersonerna har möjlighet att besvara frågorna precis som de vill och detta ökar förtroendet i studien. Alla frågor kommer från intervjuguiden och det ökar förtroendet för studien då det blir lika för samtliga intervjupersonerna. Diktafon har används vid samtliga tillfällen och har hjälp till för dokumentation och transkribering. Tack vare det finns det möjlighet att gå tillbaka och höra intervjuerna igen ifall det finns funderingar eller någon form av osäkerhet kring någonting. Jag har valt att i samråd med respondenterna som befunnit sig i närområdet att ta intervjuerna i ett konferensrum, en ”neutral plan” för att inte respondenterna ska kunna känna någon form av stress eller liknande. Dessa faktorer ökar förtroendet för studien.

Intervjupersonerna har i förväg fått veta vad intervjuerna kommer att handla om av etiska principiella skäl vilket kan medföra att de har förberett sig i form av inlärd information. Fyra av mina sex intervjuer har som sagt ägt rum i form av att intervjuobjekten har befunnit sig i sina hem, uppkopplade via Skype vilket kan medföra störningsmoment trots att de har fått välja tidpunkt för intervjun. Detta på grund av att personerna inte har befunnit sig i närområdet för att kunna genomföra intervjuerna på annat sätt. Dessa faktorer minskar förtroendet för studien.

4. ANALYS OCH RESULTAT

Detta kapitel kommer att bestå av vad jag har kommit fram till i min undersökning, kopplingar till tidigare forskning och teorier kommer att göras för att sedan dra egna slutsatser utifrån mina frågeställningar:

Har de aktiva proffsen några tankar på livet efter karriärens slut?

Vad gör de idag för att påverka livet efter?

Hur ser de på utbildning?

4.1 ATTRAKTIONEN MED IDROTTEN

Utifrån intervjuerna så framkommer det vissa gemensamma nämnare hos intervjuobjekten. Samtliga har kommit i kontakt med sin respektive idrott genom närstående. Tre av respondenterna har kommit i kontakt med respektive idrott genom vänner som har utövat sporten. De andra tre har föräldrar som har presenterat sporten för dem. Detta kan tolkas som att respondenterna har kommit i kontakt med sin idrott tack vare att närstående personer i deras omgivning har ett intresse för idrotten. Åldern för när de började varierar från sex till tio år. Föreningarna de började i har varierat från små till stora men det gemensamma är att alla har haft nära till platsen där föreningen har sin verksamhet. Vilket jag tolkar som att de har tagit det närmaste alternativet för att de skall kunna ta sig till och från träningar själva alternativt att föräldrarna inte skall behöva köra dem så långt. Med detta sagt kan det vidare tolkas som att närheten i kombination med närståendes intresse för respektive idrott haft en betydelse för valet av sport. Närståendes intresse för sporten visar sig genom att förälder eller annan släkting var tränare under den inledande tiden. Där lagen bestod av 15-20 killar hos samtliga intervjuobjekten men det fanns flera lag i samma årskull i vissa fall. Alla hade ett enormt intresse för sin idrott där några beskriver det som deras allt.

”Det var väl egentligen allt för mig, hockey var öh ju allt man var och kollade matcher, tv och det var nummer ett i livet”

Stier (2005) menar att många barn som prövar på idrott på skolan eller utanför skoltid fastnar för att idrotta (Stier 2005:39). Vilket var fallet för samtliga individer som jag har intervjuat, de fastnade för sin idrott i en tidig ålder och har utövat den sedan dess. Det sociala verkar ha betytt mycket för deltagarna då alla har skaffat sig vänner igenom idrotten och har ökat motivationen i och med att det har blivit roligare när vännerna gör detsamma. Detta kan kopplas till Lally (2007) som menar att individers identitet påverkas av sociala faktorer (Lally 2007:86). Individerna har funnit en gemenskap och identifierar sig med en gemensam nämnare, de har tillsammans fattat tyckte för idrotten. Det var inte bara i organiserad form som de idrottade. Att spela fotboll, innebandy och andra idrottsformer på fritiden gjorde samtliga och en säger följande:

”Höll på med idrott 7 dagar i veckan, hade det funnits 9 dagar på en vecka så hade jag kört det. Alltså jag och polarna körde inte tv-spel utan vi körde idrott för att umgås då som spontanidrott blir ju då, hela tiden körde vi”

Detta kan tolkas som att det finns en stor passion för idrottandet och påminner om ett citat från Joyces (2007) studie med Sidney Crosbys vän under ungdomsåren som säger följande:

” Sid ville alltid spela. Varenda timme han inte sov eller var i skolan gjorde han något som hade med hockey att göra. Jag brukade gå hem till honom och där sköt vi puckar istället för att spela Nintendo eller kolla på teve. Eller så spelade vi hockey på gatan. Så var det med Sidney när vi växte upp.”

(Ivarsson

2012:262).

Det framkommer att alla tyckte att det var roligt med sin respektive idrott hela tiden under ungdomsåren. En respondent skiljer sig från resterade och tyckte att det var roligt hela tiden förutom på träningspassen som endast var inriktade på fysiken. I och med att alla tyckte det var roligt och ägnade mycket tid åt sin idrott går det att se samband med Löfströms (2004) undersökning som gjordes för att se vad man vill ha för framtida yrke som ung. Där framgick att i årskurs 5 så var det väldigt populärt att drömma om att bli proffs i någon idrott (Löfström 2004:118). Vilket även stämmer överens med respondenterna i min undersökning där samtliga hade som dröm att kunna leva på sin idrott. Stråhlman (1997) menar precis som Löfström (2004) att det är vanligt att många unga pojkar och flickor har ett idrottsligt drömyrke (Stråhlman 1997:34f). Stråhlman (1997) menar att media och marknadsföring har en stor inverkan på ungdomarna (Stråhlman 1997:34f). Även detta framgick i undersökningen då de sett landslaget spela på teve och fått inspiration till att en dag kunna spela med dem. En respondent hade blivit påverkad av marknadsföring i form av landslagströjor på pojkrummet som ledde till att han en dag själv skulle vilja ha en tröja med sitt namn på.

”... sen är det klart att landslaget har varit en dröm, på pojkrummet hade jag flera landslagströjor med Larsson och Ljungberg typ. Man ville ju dra på sig den i match med mitt namn på typ. Men internationellt var inget jag kan minnas att jag fokuserat på så ..”

Här ser man ett samband med att marknadsföring kan ha inverkan på inspiration och påverkan.

4.2 UTBILDNING OCH JOBB

McGillivray och McIntosh (2006) påvisar i sin studie att professionella fotbollsspelare inte fullföljer sina studier i samma utsträckning som sina jämnåriga (Ivarsson 2014:63). Även Joyce (2007) som studerat ishockeyspelare menar att dessa ungdomar missköter sina studier (Ivarsson 2014:65). Detta kan även det kopplas samman med min undersökning där jag såg en

alltigenom märkbar respons från intervjuobjekten då de inte ansträngde sig särskilt mycket varken i grundskolan eller i gymnasiet med undantag för en som upplever att han skötte skolan bra genomgående. Det vanligaste är att de gjorde vad som krävdes för att klara sig men inte mer än så. Jag kopplar samman svaren från mina respondenter och McGillivray och McIntoshs (2006) samt Joyce (2007) studier. Detta tolkar jag som att idrottande på hög nivå kan påverka studiegången mer eller mindre negativt.

Det råder ganska överensstämmande beskrivningar om att gå på idrottsgymnasium hos mina respondenter. Alla utom en har gått på idrottsgymnasium, men även han hade velat gå om det funnits tillgängligt i närområdet. Personen som inte har gått idrottsgymnasium hade velat göra det men det fanns ingen möjlighet. Det tolkar jag som att idrottsgymnasium har en stor dragningskraft. Att man tränar 6-9 timmar extra på sin idrott under skoltid är attraktivt, och dessutom få betyg i sin idrott som en respondent nämner. Jag tror även att det hjälper en att upprätthålla och bygga upp den redan befintliga idrottsidentitet individerna besitter. Vilket i sin tur kan hjälpa en att inte känna sig osäker i en ny miljö som ett gymnasium.

Samtliga är överens om att det är väldigt tufft att gå på ett idrottsgymnasium. Det är som sagt 6-9 timmars extra träning i veckan plus att det är träningar med den vanliga föreningen på kvällstid, sedan är det matcher också. Skolarbetet finns också med i bilden, respondenterna upplever det som svårt att hinna med att göra skolarbetet. Joyce (2007) hävdar att ishockeyklubbarna ställer för höga krav för att ungdomarna skall kunna klara av studierna (Ivarsson 2014:65). Jag upplever inte som att de prioriterar att lägga tiden på skolarbete heller. En av individerna beskriver idrottsgymnasiet på följande sätt när jag ställde frågan om han gick på idrottsgymnasium och hur han upplevde det:

”Ja det gjorde jag. Eh det var tufft, i alla fall för mig då, jag tyckte det var jävligt tufft för och klara av skolan, så jag gick inte klart skolan heller för jag gick väl 1år öh 2år blir det som jag gick. Det var ju mycket träning och man blev efter i mycket ämnen då vi tränade på dagtid och sen på kvällstid också. Hinna med allt och sen var det matcher och eftersom jag var ganska ung då så eh när jag kom upp i a-laget så blev det ju absolut inte mer tid för skolan liksom eh..öhh ja kom ju [elitserieklubb x] och hörde av sig och när jag skulle dit så eh..ja då hoppade jag av där i 2an på gymnasiet och drog ner till Göteborg där för jag skulle ju leva på hockey. Lite roligare med hockey, jag kunde ju fortsatt där nere men eh ja..De blev aldrig av de, satsa fullt på hockey, eh ja man har ju tur att de gick bra hehe.”

Individen i citatet ovan kopplar jag till Stiers (2005) studie där han menar att idrotten blir mer på allvar. Idrotten börjar spela en större roll och man kan hamna inför valet att satsa på sin idrott eller inte (Stier 2005:40). Individen i citatet hamnade inför valet om han velle satsa och valet stod mellan skolan eller idrotten och idrotten valdes. Han säger så fanns det även en möjlighet att fullfölja sin utbildning även på den nya orten samtidigt som han spelar hockey men han valde att lägga full fokus på hockey och lägga studierna åt sidan. Det var en till av respondenterna som valde att lägga studierna åt sidan för idrotten sista året på gymnasiet när han upplevde att det tog för mycket tid och han hade svårt att kombinera det med sin idrott. När de står inför valet mellan skolan och idrotten prioriteras idrotten. Den är roligare och det

är där deras drömmar och visioner finns. Stier (2005) menar i sin undersökning att studierna anses vara i vägen för deras dröm i ungdomsåren (Stier 2005:41f). Stråhlman (1997) påvisar i sin studie att avslutade studier kan leda till känslor av misslyckande (Stråhlman 1997:35). Om det blir så mycket träning att skolan blir lidande då finns chansen att man väljer att försöka försörja sig som proffs i sin idrott framför skolan. Detta framgår även av Stier (2005) samt citatet ovan att trots den tuffa, jobbiga och ofta tröttsamma vardagen menar samtliga som har gått idrottsgymnasium att det har varit en rolig och positiv erfarenhet och som en av respondenterna beskriver idrottsgymnasiet:

”Ja, det var bra och kul. Alltså det var ju skitbra för ens utveckling men det blev nästan mycket fotboll när man körde på dagarna och kvällarna. Men överlag så var det bra, det var tufft att klara studierna samtidigt som man tränade mycket men fotboll på skoltid kan man ju inte direkt klaga på. Hehe”

En av de intervjuade har tagit utbildningen på ett större allvar än de andra. Då han har fullföljt sin gymnasieutbildning och vidare fortsatt att studera ekonomi på universitetsnivå. För att jämföra dessa med de andra där två stycken inte har fullföljt sina gymnasiestudier för att det blev för mycket med både studier och idrott. De resterande tre har fullföljt sina gymnasieutbildningar. När jag ställde frågan hur ser dina föräldrar på din skolgång fick jag relativt likvärdiga svar där samtliga menade att deras föräldrar uppmuntrade dem till att fullfölja skolgången och ta det på allvar. Det svar som stack ut från de andra var individen som studerade på universitet idag då föräldrarna upprepade gånger sagt att de vill att han ska skaffa sig en eftergymnasial utbildning, han svarade:

”De har uppmuntrat mig att prestera i skolan, alltid. De har sagt att jag kanske inte kommer att kunna leva på fotbollen och i alla fall inte hela livet så de har varit på mig rätt mycket. Kunskap är aldrig tungt att bära som morsan brukade säga. De är ju akademiker båda två så de har väl sagt en hel del också att de vill att jag ska få en bra utbildning precis som dem.”

Min tolkning är att föräldrarna har en viss betydelse i hur det går i skolan och hur mycket tid de ägnar åt det. I de yngre åren är det självklart att det spelar roll men när de kommer upp i ålder och går på gymnasiet tolkar jag det som att det är fördelaktigt med stöd eller en press från föräldrarna för att de ska prestera på det planet också. Jag tolkar ovanstående citat som att det är han som haft föräldrar som har sett allvarligast på skolgången och att han även har levererat på det planet. Stråhlman (1997) påvisar i sin undersökning att det finns två olika riktningar på gymnasiala studier för idrottare (Stråhlman 1997:149). Som det framkommer från majoriteten av mina respondenter tar de upp de negativa faktorerna som påverkar studierna i den mån att det är svårt att sköta studierna på ett fördelaktigt sätt som är den ena riktningen. Respondenten som tillbringar sin fritid åt eftergymnasiala studier och har skött sina gymnasiala studier bra är inne på Stråhlmans (1997) andra inriktning som menar att det går att kombinera studierna med en satsning på idrotten genom planering och stöd ifrån omgivningen (Stråhlman 1997:149).

Hur intervjuobjektens respektive klubbar ser på utbildning efter gymnasiet i samband med idrottandet tolkar jag som att det finns delade meningar. En av individerna har aldrig hört någon av hans klubbar nämna någonting om utbildning vilket jag tolkar som att de inte uppmuntrar till att lägga någon fokus på studier. Vidare berättar en att hans klubb uppmuntrar de som går på gymnasiet att fullfölja de gymnasiala studierna, för att ha möjlighet att kunna studera vidare på eftergymnasial nivå. Tre stycken upplever att deras klubbar har nämnt för dem att det finns förutsättningar i form av tid och hjälp för att studera om man skulle vilja göra det. Vilket jag tolkar som att de inte direkt uppmuntrar men att de ändå skulle tycka att det skulle vara okej ifall någon skulle vilja studera. Den sista respondenten beskrev det som följande när han fick frågan vad klubben säger angående utbildning:

”Na men det är faktiskt några i laget som pluggar då. Vi har ju så mycket fritid så man skulle ju palla med att plugga faktiskt. Det är väl några av de äldre som känner att de inte har så mycket kvar i att spela så de har börjar plugga lite. För vi har ju rätt bra med Unionen i hockeyfacket så en person där fixar så vi kan plugga om vi skulle behöva. Jävligt proffsigt är de”

Citatet ovan tolkar jag som att studier uppmuntras ifrån klubben och att det ses som okej att studera av lagkamraterna. Parker (2000) menar i sin studie att det finns en anti-skolan aura i klubbtag. Det anses stjäla fokus från idrotten och påverkar resultaten negativt (Parker 2000:67). Vilket jag inte upplever i individen ovan lag, om de äldre till och med studerar är det mer okej än ifall det skulle vara de yngre skulle börja studera. Det brukar vara de äldre som sätter normen inom laget. När jag frågar individerna under intervjun om de pluggar någonting nu svarar alla utom en att de inte gör de. Undantaget pluggar ekonomi på universitetsnivå. Och en av de som inte pluggar berättade att han funderar på att plugga någonting på komvux på distans. På min fråga om de tror att de kommer att behöva någon utbildning svarar två nej på grund av att de tänkt fortsätta arbeta inom föreningslivet och kanske kan klara sig på någon enstaka kurs eller liknande för att kunna bli tränare eller arbeta med annat inom någon förening efter karriären. En visste inte och svarade följande:

” Jag vet ehh, inte. Nej som det känns nu så känns de då inte som det, hehe. Men det känns som att idrottsmän på ganska hög nivå har ganska lätt för att komma in på ställen efter karriären. Liksom både i föreningar och sånt där ifall du vill jobba med hockeyn åh öh sådana grejer då som jag känner att jag skulle vilja göra efteråt då kanske. Både liksom åh man kan ju vissa kommer in på kansliet då och får hjälpa till där med mycket grejer då så sen även att det skulle vara kul att vara tränare efteråt då också öh.. Det som krävs då är väl att du får gå nån tränarkurs eller nått öh något steg 1 och nått steg 2 är väl det som krävs i utbildningsmässigt eh tror jag väl.”

Och på följdfrågan om han gör någonting för att nå dit idag svarade han följande:

”Nej jag har väl inte gjort någonting nu öh de är väl egentligen i år då som jag har kommit på tankarna på det. Så att det är väl mycket möjligt att man kan göra någonting och ställa in sig på det.”

Detta tolkar jag som att det finns en osäkerhet hos personen då han är inte är fullt insatt i vad som krävs för att bli tränare i form av utbildningar och att det löser sig tack vare att han är en idrottsman på högre nivå. Manson (1993) påvisar att många har tankar om att bli tränare när de har pensionerat sig från idrotten och Palmer (2007) påpekar problematiken i det då det krävs mer än att bara vara bra på sin sport, det krävs utbildning och lämpligheter (Palmer 2007:21ff). Tre av respondenterna ser vikten av utbildning och tror det kommer vara behövligt i framtiden. En av dessa tre har påbörjat en universitetsutbildning och de andra två gör ingenting i utbildningsväg idag. Anledningarna till varför de inte gör någonting i utbildningsväg idag är för att den enda tycker det är för sent för att utbilda sig då han menar att han är för gammal, den andre har inte bestämt sig för vad han skulle vilja utbilda sig inom. De resterade tre respondenterna ser ingen anledning till att utbilda sig, två ser sig själva som tränare eller sportchef och menar att det troligtvis inte behövs någon utbildning för detta och om det behövs så är det en kortare tränarutbildning som de tar när det blir aktuellt. Den sista respondenten menar att det som elitidrottsman är det enkelt att få ett arbete efter karriären.

På frågan om individerna har arbetat någonting innan de blev yrkesspelare erhöll jag två olika kategorier av svar. Fem stycken har inte arbetat i någon nämnvärd utsträckning. Den sista har haft flertalet olika arbeten som bland annat dagislärare, plåtslagare, butiksbiträde och lagerarbetare. Då alla respondenterna utom en inte har någon större arbetslivserfarenhet kan det vara svårt att få ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Det kan kopplas till Ivarsson (2014) som menar att de som lever på sin hobby och inte besitter en begärlig formell utbildning eller någon arbetslivserfarenhet har stora begränsningar i sina chanser till traditionella yrken efter karriären (Ivarsson 2014:323). Roderick (2006) påvisar i sin undersökning av fotbollsproffs att fotboll ofta är den enda utbildning de har och att söka sig mot ett traditionellt arbete kan vara svårt i och med det (Roderick 2006:254). Samtliga av intervjuobjekten är medvetna om att karriären en dag kommer att ta slut och ingen av dem oroliga inför detta. Tre av respondenterna menar att det är för långt borta i tiden för att oroa sig för. En fjärde oroar sig inte då att han anser kunna luta sig tillbaka på sin utbildning när karriären är över. De resterande två oroar sig inte för att de ser sig fortsätta inom idrotten som tränare eller med alternativa sysslor inom föreningslivet. Slutsatsen av detta är att ingen av de intervjuade oroar sig för framtiden. Ovan nämnda kopplar jag samman med Roderick (2006) där enbart en av respondenterna utbildar sig för framtiden och övriga inte ser någon svårighet att erhålla ett arbete efter karriären som professionell idrottsutövare. Det finns flera fördelar med ett arbete utöver en ekonomisk trygghet enligt Jahoda (1982) så som status och identitet, sociala kontakter, tidsstruktur, aktivitet och kollektivt syfte (Batinic 2012:261f).

4.3 TILLVARON

På frågan om de kommer ihåg någon specifik händelse som gjorde att de kommer att lyckas eller ”det här är på riktigt” så var svaren blandade. En berättar om att han blev uttagen i juniorlandslaget och kände sig utvald. Två nämner sin a-lagsdebut som en sådan händelse.

Två tar upp sina första kontakter med större klubbar som visat intresse, en av dem säger följande:

”När första större klubben eller ja för min del var det ju en av de största klubbarna som hörde av sig när man gick gymnasiet typ. Då jävlar kände man liksom. Det var så jäkla häftigt och då fattade man verkligen att det var någonting på gång och att det liksom var på riktigt eller vad man ska säga. Haha. Minns det som igår, kunde liksom inte sitta still efter det samtalet.”

Och en berättar om sitt första a-lagskontrakt där han för första gången tjänade pengar på sin idrott. Han beskriver det som följande:

”Nja det vet jag inte. Eller jo de var väl där jag fick mitt första kontrakt där jag tränade pengar varje månad..inte så mycket men ändå, det kändes jäkligt häftigt!”

Alla intervjuobjekten utom en upplever tillvaron som bra, underbar och älskar det. Att kunna leva på något man älskar känns fantastisk och detta förstärks och blir mer underbart när man har nära vänner som kollegor som en respondent nämner, vilket leder det till att det finns en närhet till skratt hela tiden. Men det framgår även att det finns vissa besvärande faktorer som har med kontraktsförlängning att göra och även en stress över att prestera. En individ är mer osäker på hur han ska beskriva tillvaron och säger följande:

” Nja , eh haha de är väl väldigt både och kan man väl säga , det blir ju större krav och allting stor kravbild utifrån och så då. Man glömmer väl bort att njuta av det litegrann tycker jag, man är ju inne som i en bubbla under en säsong liksom. Man tänker ju inte så mycket, de blir ju som ett jobb liksom där man njuter av när de går bra nere på isen och om man vinner. Sen blir de ju jävligt lugnt när man inte vinner liksom och då drabbas man ju utanför också, man blir ju deppig liksom och de blir ju nästan som livet liksom spelar man bra så mår man bra och tvärt om. De blir väl inte riktigt som ett jobb men de finns väl öh både för och nackdelar.”

Respondentens svar tolkar jag som att han är medveten om det positiva att livnära sig på sin hobby. Tillvaron påverkas dock mer eller mindre positivt eller negativt beroende på hur spelet går. Han njuter inte av tillvaron lika mycket som de andra individerna beskriver och påverkas av kraven på ett annat sätt. Han verkar medveten om var sitt obehag kommer från, då han berättar det och där av uttrycker han inte sin tillfredsställelse som de andra individerna med ord som bra, underbart och älskar för att beskriva tillvaron. Tillvaron speglar också av en genomgående osäkerhet hos respondenterna när kontrakten är på väg att löpa ut. Osäkerheten grundar sig i att det inte finns några garantier om man skall få ett nytt kontrakt eller inte.

Gemensamt för samtliga intervjuobjekt i vad de uppskattar mest med idrotten är det faktum att de kan livnära sig på sin hobby. Det kan kopplas till Maslows behovstrappa (Ivarsson 2014:131f). Att intervjuobjekten kan utöva sin hobby som de även har sin passion inom och livnära därigenom placerar dem i det översta skiktet av behovstrappa som är självförverkligande. De får även göra uttryck för vilka de är. Det sämsta med sin respektive

idrott varierar lite men fyra respondenter anser att vara ifrån familjen är det jobbigaste, antingen att det är långa resor som gör att tiden med familjen blir begränsad. Men också att de spelar på annan ort än där familjen är bosatt. Övriga svar på det sämsta med sporten är oärlighet från föreningar och pressen över att hela tiden prestera.

”..det är nog mycket oärligheten i föreningar. Det finns föreningar som inte har stake att kunna ta obekväma kontraktsbeslut..”

Som tidigare nämnts är pressen kring kontrakt en faktor som bidrar negativt. Det kan kopplas samman med respondenten som Roderick (2007) menade att han skulle kunna bli tvungen att flytta in i ett skjul med sin flickvän om han inte skulle få ett nytt kontrakt (Roderick 20007:253f). Respondenten kan eventuellt ses som extremt men tydliggör allvaret i vad ett uteblivet kontrakt kan innebära och detta kan vara en förklaring till varför mina respondenter olustkänslor gällande kontrakt. Karaseks krav- och kontrollmodell kan belysas i sammanhanget det framkommer att idrotten inte är någon lek på en professionell nivå. Det gäller att prestera för att få förtroende och ha möjlighet till att få spela, får man inte spela finns risken att det inte blir någon kontraktsförlängning. Där av ställs höga arbetskrav och egenkontrollen är låg eftersom det är tränaren som avgör vem som spelar. Det innebär sämre arbetsförhållanden i ett hälsoperspektiv (Ivarsson 2014:129f).

Spekulationerna kring idrottskarriärens slut är blandade hos intervjurespondenterna. Alla utom en tror att det kommer att bli skönt men samtidigt kommer de att sakna bitar som matcher, träningar och lagsammanhållningen. En av respondenterna tror att det endast kommer att kännas tungt att vara ifrån idrotten. De tror även att de kommer bli positivt då det kommer finnas mer tid för familj och vänner. Följande beskriver en person:

”Både och ..Alltså skönt och tungt. Skönt att kunna softa med familjen mer och alla polare på helgerna och så. Kunna veta att man ska bo på ett ställe så länge man vill utan att behöva flytta för att kontrakt går ut och sådant typ. Tungt att tappa allt häng i omklädningsrummet, alltså lagsammanhållningen och alla matcher. Att lira större matcher.”

Samtliga intervjuobjekt anser sig ha mycket fritid men som man kan se i citatet ovan kan mycket tid gå på bland annat helgerna och därigenom försvinner mycket kvalitetstid från när och kära. En respondent ser det bara som negativt att behöva pensionera sig från sin idrott, och ser inte hur han skall kunna ersätta kickarna som är i matcher med någonting annat i livet.

”Tungt är nog ordet för det. Annars hade jag väl lagt av för nått år sen. Eh idrott är ju nått man hållit på med hela livet och man behöver ju sina kickar i livet och de kan bli svårt kanske att hitta de på samma sätt igen.”

Efter idrottskarriären har fyra av individerna tänkt vara kvar inom idrotten. En vet inte vad han skall göra. En har tänkt arbeta med någonting inom ekonomi. Och på frågan vad de gör för att de skall nå dit idag så ser tre av de fyra individerna som har som ambition att vara kvar inom idrotten att de utövar sin respektive idrott som att de erhåller nya erfarenheter därifrån.

En individ har den gångna säsongen haft en roll som assisterande tränare och beskriver det som följande:

”Redan agerat assisterade tränare i en förening och tänker bygga på det..Slänger ut lite trådar om att jag vill fortsätta med det och finns tillgänglig om nån behöver mig i båset. Hoppas ju att jag fått ett bra rykte så det är in printat i folk redan nu..Det är ju mycket politik om vem ska få leda så..Ja de gäller att vara på tårna”

Detta tolkar jag som att han har en tydlig ambition om att bli tränare och har kommit en bit på vägen i och med den assisterande rollen den gångna säsongen där han erhållit erfarenheter. Den sista respondenten studerar för att nå sitt mål om att kunna arbeta med ekonomin. Detta tyder i mitt tycke på att det finns en tydlig ambition om att fortsätta att arbeta efter avslutad karriär men i en traditionell jobbsektor och han vet vad som krävs.

Vid frågan hur intervjuobjekten skulle vilja att livet såg ut efter karriären svarar tre stycken att det skulle vara kul att arbeta. En av dem nämner att det skulle vara kul att arbeta för att träffa folk. Vilket jag kopplar till en av de latenta funktionerna, social kontakt som Jahoda (1982) beskriver. En nämner att det skulle vara roligt att få ut någonting av sin utbildning och den sista som talar om arbete som roligt ser det på så vis på grund av att han skulle bli rastlös om han inte sysselsatte sig. Två av respondenterna vill arbeta för att sysselsätta sig, den ena nämner att han skulle vilja arbeta men inte 100% och detta på grund av att han inte ser det som särskilt roligt i jämförelse med ishockeyn som är hans nuvarande yrke. Att de vill arbeta för att sysselsätta sig kopplar till Jahoda (1982) och den latenta funktionen aktivitet. En respondent skulle ta ett uppehåll efter sin karriär på ett år för att ta igen tid han upplever ha missat med familj och vänner för att sedan arbeta. Den sista respondenten skulle vilja arbeta om det har med sport att göra och om inte det skulle vara möjligt avstår han hellre, på grund av att han har arbetat innan idrottskarriären och upplevde det som tråkigt. Sammantaget tolkar jag som att de flesta känner ett behov av sysselsättning. Respondenterna som inte är lika angelägna om att arbeta jämför det traditionella arbetet med sina nuvarande idrottsyrken och ser därför på dem som mindre attraktiva.

Endast en av respondenterna planerar sitt slut med idrotten och detta på grund av att han känner att ålder börjar tala emot han. Resterande har inte planerat när de tänker sluta. När jag sedan frågar om de tänker trappa ner eller sluta tvärt så är det två som planerar att trappa ner innan de slutar medan resterade tänker sluta hastigt. Det kan finnas en risk med att sluta tvärt om det kopplas till Lally et al (2007) som menar att de som successivt drar sig tillbaka från idrotten har det lättare att anpassa sig till livet efter än de som slutar plötsligt eller blir tvungna att avsluta sina karriärer mot sin vilja på grund av exempelvis skada (Martin et al 2013:96f).

På frågan om intervjuobjekten ser något problem med att sluta idrotta så svarar fem av respondenterna att dem inte ser något problem mer än att de inte vet vad som kommer att hända. En svarar att det kommer finnas en saknad av matcher, träningar och att man kommer att tjäna mindre. Problem som Cosh (2013) nämner i samband med att sluta idrotta är att de har förmodligen har levt ett väldigt strukturerat liv. Det finns personer i organisationerna som

ser till att allt runt idrottarna har det organiserat för sig, allt ifrån när de ska äta till när de skall sova. Vilket kan kännas svårt för individerna när de slutar med sin idrott att det strukturella som de är vana vid inte finns där längre utan de står på egna ben (Cosh et al 2013:89). Stråhlman (1997) menar desamma som Cosh (2013) och påvisar att det skapar ett beroende av andra människor (Stråhlman 1997:212). Problematiken kring att pensionera sig från idrotten menar Sinclair och Orlick (1993) ligger i känslomässiga och psykiska svårigheter (Sinclair och Orlick 1993:146). Och Wylleman (2004) tar upp problem som depression, identitetskris, alkoholmissbruk och ätstörningar (Cosh et al 2013:89). Jag upplever att fem av mina respondenter inte visar tendenser att utveckla problematiken Sinclair och Orlick (1993) påvisar då de inte uttrycker någon större osäkerhet i tillvaron och för framtiden. Samtidigt vet man inte hur dessa individer kommer att reagera den dagen de faktiskt pensionerar sig ifrån idrotten. En av respondenterna upplever jag visa ett större behov av kontroll och därigenom löper större risk för problematik:

”Det är rätt osäkert.. Du har ju ditt kontrakt men det går ju ut nån gång..Det är ju en osäkerhet.. Men jag försöker att vara på min agent att han alltid ska göra klart saker i förväg liksom så man slipper oroa sig för det pallar jag inte.. Jag tar hellre ett sämre kontrakt för att ha det klart liksom .. Det blir ju som att jag kan betala lite för tryggheten att veta vad som kommer att hända framöver”

Det jag tolkar är att respondenten är medveten om sitt större behov av både kontroll och trygghet och därigenom skapar ett större lugn för sig genom diverse metoder som exempelvis sämre kontrakt mot en större trygghet. Detta kan även vara en anledning, utöver uppmaning från föräldrar att han valt att studera.

Av intervjuobjekten har fem respondenter lagt undan pengar varav två har investerat en del också. En respondent har inte lagt undan någonting. Stiers (2005) studie visar att det skapas en oro hos dem som inte har sparat pengar i form av att de inte vet hur de skall försörja sin familj när karriären börjar gå mot sitt slut (Stier 2005:63). Respondenten som inte sparat pengar kopplat till Stiers (2005) studie kan då löpa en större risk att skapa en känsla av oro i slutet av sin idrottskarriär:

”Jag är en människa som lever för dagen så jag har bränt det mesta. Jag är en människa som vill göra saker och skaffa livserfarenheter, så jag inte särskilt mycket sparat till höger och vänster. Men det är inget problem.”

När jag tolkar respondenten upplever jag det som att han idag inte känner någon oro för ekonomin i framtiden.

Respondenterna har en likvärdig syn kring idrottsidentitet. Samtliga ser sig ha en idrottsidentitet som inte kommer att försvinna den dagen de slutar med idrott utan att den är något de kommer att bära med sig. Följande beskrivning ger en av individerna på frågan om de ser sig ha en idrottsidentitet:

”Ja men det har jag. Det är ju någonting som man har byggt upp länge liksom eller nästan hela livet typ. Hmm nej den tar jag nog med mig ner i graven, alltså det skulle ju vara konstigt att ta bort den.. De är liksom svårt att se mig utan den om man säger så”

Lally (2007) menar att identiteten är varaktigt så länge den är stabil men kan påverkas av sociala faktorer som att förlora idrottsidentiteten som i sin tur påverkar självkänslan på ett negativt sätt (Lally 2007:86). Stier (2003) beskriver idrottsidentitet som att den endast är meningsfull i relation till andra idrottare (Stier 2003:17ff).

Det som kan tolkas av Lally (2007) är att självkänslan hos respondenterna kan påverkas negativt den dagen de slutar med idrottandet då detta kopplas samman med Stiers (2003) teori. Respondenterna som är kvar inom idrotten har däremot större möjlighet att behålla sin idrottsidentitet och därigenom en bättre självkänsla.

5. SAMMANFATTANDE SLUTSATSER

I detta avsnitt besvarar jag mina frågeställningar och som jag har haft för avsikt att undersöka. I diskussionsdelen kommer diskussioner kring arbetsprocessen och vad som kunnats göra annorlunda.

5.1 SLUTSATSER

1. Har de aktiva proffsen några tankar på livet efter karriärens slut?

Alla respondenter utom en uttrycker att tror att det kommer att bli skönt att avsluta sina karriärer eftersom de tror att livet kommer bli enklare att styra med större frihet i vardagen med allt vad det innefattar som exempelvis familj, vänner och bostad. Samtidigt tror sig samtliga känna en saknad atmosfären kring matcher, träningar och laget. Fyra av respondenterna har planerat att vara verksamma inom idrotten. En planerar att söka sig mot ett traditionellt yrke baserat pågående utbildning och en respondent vet inte vad han skall göra.

2. Vad gör de idag för att påverka livet efter?

Det finns dem som aktivt planerar för livet efter och de som inte gör det. En av respondenterna utbildar sig för att skapa förutsättningar att kunna arbeta och en försöker knyta kontakter för framtiden inom idrotten vid sidan av en post som assisterande tränare. De övriga respondenterna gör ingenting för att påverka livet efter.

3. Hur ser de på utbildning?

Tre av respondenterna ser vikten av en utbildning varav en studerar i dagsläget. Övriga två utbildar sig inte då ena tycker att han är för gammal och den andra vet inte vad han vill göra i framtiden. En respondent har svårt att ta ställning i frågan om en utbildning känns nödvändig då han inte vet om det kommer att finnas ett behov. Två respondenter har planerat att vara verksamma inom idrotten och ser ingen nödvändighet av en gedigen utbildning och tror att deras erfarenheter inom respektive idrott kommer leda till arbete i framtiden.

5.2 DISKUSSION

Min avsikt med undersökningen var att komma till insikt med hur professionella idrottare ser på livet efter karriären. Mina förväntningar var att de inte skulle vara förberedda på livet efter karriären och ha en inställning att det kommer att lösa sig. Vilket jag delvis fått bekräftat i och med att större delen av respondenterna inte har någon yrkeserfarenhet eller utbildning. Dock finns det medvetenhet om att det skulle vara fördelaktigt att ha en utbildning när de avslutar karriären. Anmärkningsvärt är att trots denna medvetenhet och den stora mängd fritid de har

förvånande att fler inte försöker förbereda sig för vad som komma skall när de flesta vill ha en sysselsättning.

I kritisk metodaspekt vet jag inte om mina respondenter har varit ärliga i sina svar eller om de har undanhållit information av någon anledning eller om de har hitta på svar de tror förväntas. Där mitt tillvägagångssätt via Skype skulle kunna vara en bidragande orsak då jag inte träffade alla personerna då jag anser det lättare att tala osanning. I undersökningen har endast lagidrottare deltagit vilket inte är representativt för idrottare överlag. Frågorna till respondenterna hade kunnat anpassas ytterligare i teorisympunkt.

En tanke som angående arbetsprocessen har varit hur resultatet av undersökningen hade sett ut om den skulle ha gjorts bredare. Jag har endast intervjuat sex personer som alla spelar på högsta nivå i sin respektive idrott och lever på den. Om studien skulle ha riktat sig emot en bredare urvalsgrupp i form av utövare från lägre divisioner som fortfarande lever på idrotten. Det som kan tänkas är att resultatet skulle visa en större andel individer som är förberedda på livet som kommer idrottskarriären i form av exempelvis utbildning och tankar på en framtid utanför idrotten. Detta kan jag bara spekulera kring men det skulle vara intressant att se om det är någon skillnad. En ytterligare del som skulle kunna ge en större inblick i min undersökning vore att även intervjua före detta idrottsutövare om bland annat deras tankar innan, under och efter karriären. Hur det har gått för dem och jämföra detta med mina respondenter. Ifall det går att kategorisera och se samband med förberedelser och inställning inför avslutad karriär och framtid. Det skulle även vara intressant att veta ifall inkomst har någon inverkan på hur man förbereder sig för livet efter som också skulle vara en aspekt i en fortsatt forskning.

REFERENSER:

Batinic, B. Stiglbauer, B. (2012). The role of Jahoda's latent and financial benefits for work involvement: A longitudinal study. *Journal of Vocational Behavior* Volume 81, Issue 2, October 2012, Pages 259–268. Tillgänglig: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0001879112001054#> [2015-04-28].

Bryman, A (2011) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber

Cosh, S. et al (2013). Elite athletes and retirement: Identity, choice, and agency. *Australian Journal of Psychology*. Jun2013, Vol. 65 Issue 2, p89-97. 9p. 1 Chart. Tillgänglig: <http://eds.a.ebscohost.com.bibproxy.kau.se:2048/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=f308e2bb-5825-4b3d-8fc9-cd41848275dc%40sessionmgr4003&vid=8&hid=4203> [2015-04-28].

Franzen, M. Peterson, T. (2004): Varför lämnar ungdomar idrotten? En undersökning av fotbollstjejer och -killar från 13 till 15 år. FoU-Rapport 2004:3. Tillgänglig: http://www.rf.se/ImageVaultFiles/id_33807/cf_394/Varfor_lamnar unga idrotten .PDF [2015-05-15].

Gearing, B. (1999). Narratives of identity among former professional footballers in the united kingdom. *Journal of aging studies*, vol.13 (1), pp: 43-58. Tillgänglig:

Holme, I M., Solvan, B K (1997) *Forskningsmetodik. Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur AB

Ivarsson, L. (2014) *Att förena passion med försörjning. En diskussion om hobby och arbete i det senmoderna samhället*. Karlstad University Studies. Karlstad

Ivarsson, L. (2011) *Att förvandla hobby till försörjning*. Gillberg, G., Bergqvist, T., & Ivarsson, L. *Arbete: passion och exploatering*. Linnéuniversitetet. Växjö.
Kvale, S., Brinkman, S (2014) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur AB

Lagercrantz, D., Ibrahimovic, Z (2011) *Jag är Zlatan Ibrahimovic*. Tryck cpi books, Tyskland: Albert Bonniers förlag

Lally, P. (2007). Narratives of identity among former professional footballers in the united kingdom: identity and athletic retirement: A prospective study. *Journal of aging studies*, vol.13 (1), pp: 43-58. Tillgänglig: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1469029206000264> [2015-04-21].

Lantz, A (2013) *Intervjumetodik*. Lund: Studentlitteratur AB

Lear, R. Palmer, C (2007). Is there life after playing football? Investigating the perspectives of football coaches at a club in the North West of England. *Journal of Qualitative Research in Sports Studies*. 1, 1, 19-32

Tillgänglig:

http://www.writenow.ac.uk/oldsite/QRSS/vol_1/JQRSS_3_Lear%20and%20Palmer%2019-32.pdf [2015-05-02].

Lutteman, M., Sjöberg, P (2011) *Det du inte såg*. Stockholm: Nordstedts förlagsgrupp AB

Löfström, Å. (2004). *Den könsuppdelade arbetsmarknaden .Betänkande av Utredningen om den könssegregerade svenska arbetsmarknaden*. Stockholm. Statens offentliga utredningar, SOU. Tillgänglig: <http://www.regeringen.se/content/1/c6/01/72/89/fe0a5c7f.pdf> [2015-05-07].

Martin, L.A et al (2013). Changes in Athletic Identity and Life Satisfaction of Elite Athletes as a Function of Retirement Status. *Journal of Applied Sport Psychology* Jan-Mar2014, Vol. 26 Issue 1, p96 15p. Tillgänglig: <http://www.tandfonline.com.bibproxy.kau.se:2048/doi/full/10.1080/10413200.2013.798371#abstract> [2015-04-27].

Nyström, M (2004) *Drömmar och tacklingar – en bok om NHL*. Stockholm: Sportförlaget

Patel, R., Davidson, B (2003) *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur AB

Parker, A. (2010). Training for 'Glory', Schooling for 'Failure'? : English professional football, traineeship and educational provision.

Tillgänglig: <http://dx.doi.org/10.1080/136390800112231> [2015-04-28].

Parker, A. (2010). Soccer, Servitude and Sub-cultural Identity: Football Traineeship and Masculine Construction.

Tillgänglig: <http://dx.doi.org/10.1080/714004830> [2015-04-22].

Robidoux, M. (2001). *Men at Play : A Working Understanding of Professional Hockey in Canada*

Tillgänglig: <http://site.ebrary.com/lib/kaubib/reader.action?docID=10132755> [2015-04-27].

Roderick, M. (2006). A very precarious profession: uncertainty in the working lives of professional footballers. *Volume 20(2): 245–26*.

Tillgänglig: <http://wes.sagepub.com/content/20/2/245.full.pdf+html> [2015-04-26].

Røyseng S, Mangset, P. Borgen J,S. (2007).

Young artists and the charismatic myth, *International Journal of Cultural Policy*, 13:1, 1-16, DOI:10.1080/10286630600613366

Tillgänglig: <http://dx.doi.org/10.1080/10286630600613366> [2015-03-25].

Sinclair, A. D., Orlick, T. (1993). *The Sport Psychologist*, 1993, 7, 138-150 Copyright © 1993 Human Kinetics Publishers, Inc. Positive Transitions From High-Performance Sport University of Cambridge & University of Ottawa Tillgänglig: <http://www.humankinetics.com/acucustom/sitename/Documents/DocumentItem/10827.pdf> [2015-05-16].

Stråhlman, O (1997) *Elitidrott, karriär och avslutning*. Göteborg: Institutionen för pedagogik, Göteborgs universitet

Svensson L.G. Ulfsdotter E.Y. (2009). *Yrkesstatus. En sociologisk studie av hur yrken uppfattas och värderas*. Research report no. 140 from the Department of Sociology, Gothenburg University. Tillgänglig: https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/19737/1/gupea_2077_19737_1.pdf [2015-05-05].

Svensson, P G, Starrin, B (1996) *Kvalitativa studier i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur AB

Trost, J (2010) *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur AB

Vetenskapliga rådet.

Tillgänglig: <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> [2015-04-15].

Von Sivers, M (2015) *Det är bara lite cancer. Om livet, döden och myten om mig själv*. Göteborg: Offside press

Wylleman, P. Alfermann, D. Lavallee, D. (2004). Career transitions in sport: European perspectives. *Psychology of Sport and Exercise* 5 (2004) 7–20

Tillgänglig: http://ac.els-cdn.com/S1469029202000493/1-s2.0-S1469029202000493-main.pdf?_tid=55198b1e-ef1c-11e4-b214-00000aab0f27&acdnat=1430386749_8675c54c23a591ddadd327365cc62727 [2015-04-11].

INTERVJUGUIDE

IDROTTSSTARTEN

1. Hur kom det sig att du började med idrotten du utövar?
  - Föräldrarna introducerade (mamma ir pappa intresserade exempelvis)
  - Kompisar utövade idrotten
  - Syskonen utövade
  - Ville själv (det var ingen som ”tog med mig” eller ”visade mig”)

2. I vilken ålder började du med idrotten?
  - Föreningens storlek (liten/stor)
  - Hur många i ert lag eller grupp?
  - Vem var tränare? (någon förälder exempel)

3. Utövade dina vänner idrotten eller fick du vännerna där?
  - Hade du vänner utanför idrotten?

4. Hur intresserad var du av din idrott som barn/ungdom?
  - (Inte särskilt – måttligt – enormt?)
  - Var det självklart att hålla på med din idrott?

5. Hur mycket ägnade du dig åt idrotten i barn/ungdomsåren?
  - Organiserad träning i klubben endast?
  - Spontanidrottade, andra idrotter med polarna?
  - Egen träning på din idrott?

6. Var det alltid roligt med idrotten?

7. Upplever du att du var tvungen att ”välja bort” saker som var kul i ungdomsåren för idrotten?
  - Fester
  - Tjejer
  - Häng med polare
  - Andra intressen exempel fiske eller snowboard

8. Vilka drömmar hade du som ung med idrotten?
  - Inget speciellt, spela för skoj
  - Bli proffs och försörja mig på idrotten?
  - Landslaget, slå igenom internationellt?

9. Kommer du ihåg någon specifik händelse eller situation som gjorde att du kände ”nu är det på riktigt eller ”nu kommer jag att lyckas”?

UTBILDNING OCH JOBB

10. Gick du på idrottsgymnasium?

- Om ja, hur upplevde du det?
- Om nej, varför inte?

11. Har du någon utbildning?

- Om ja, vad?

12. Hur skötte du grundskolan & gymnasiet?

- Skötte inte alls (ointresserad)
- Hyfsat, gjorde det som krävdes för att klara mig
- Tog det på allvar, noga med pluggandet

13. Hur såg dina föräldrar på din skolgång?

- Viktigt & uppmuntrade till plugg, varför?
- Oviktigt, uppmuntrade inte, varför?

14. Vad säger din klubb angående utbildning?

- Ingenting
- Uppmuntras, men påpekar att det tar energi och tid från idrotten
- uppmuntras

15. Pluggar du någonting nu?

- Ja, varför?
- Nej, varför inte? Vad är dina skäl till att inte plugga?

16. Tror du att du kommer att behöva någon utbildning?

- Ja, vad gör du för de?
- Räcker din utbildning för de?
- Nej, varför inte?

17. Jobbade du något innan du blev yrkesspelare?

TILLVARON

18. Hur upplever du tillvaron som proffs överhuvudtaget?

- Underbart & fantastiskt

- Oroligt & besvärande (stressande & pressande)

19. Hur upplever du tryggheten i idrottsyrket?

- Känner trygghet, har en stabil plats
- Känns osäkert, är orolig för hur länge jag kommer att bli kvar

20. Har tankarna kring att karriären kommer att ta slut slagit dig?

- Ja, funderar på det men ej orolig för det
- Ja, oroar mig för det
- Nej, varför? (Känns långt bort eller löser det sig då)

21. Hur tror du det kommer att kännas när det tar slut?

- Skönt – bittert – tomt – ångestfullt

22. Bästa och sämsta med idrotten?

23. Skulle du uppmuntra dina eventuella barn att satsa på en idrotts karriär?

24. Vad ska du sysselsätta dig med efteråt?

25. Vad gör du för att nå dit idag?

26. Hur upplever du dina möjligheter i arbetslivet efter karriären?

- Goda att få ett (bra) jobb
- Små att få ett (bra) jobb

27. Hur vill du att livet ska se ut efter karriären?

- En lunk med jobb?
- Kul med jobb
- Inte jobba

28. Har du planerat när du ska sluta med idrotten?

29. Ska du trappa ner medvetet eller sluta tvärt?

30. Hur tror du att din omgivning kommer att se på din karriärs slut?

31. Ser du några problem med att sluta idrotta?

32. Har du planerat din ekonomi?

- Lagt undan pengar
- Investerat
- Bränt dem

33. Har ni mkt fritid?

- Förmiddagsträning, vad gör ni efter exempelvis?

34. Anser du att du har en idrottsidentitet?

- Om ja, tror du att du kommer att ta med din den när du slutar med din idrott?